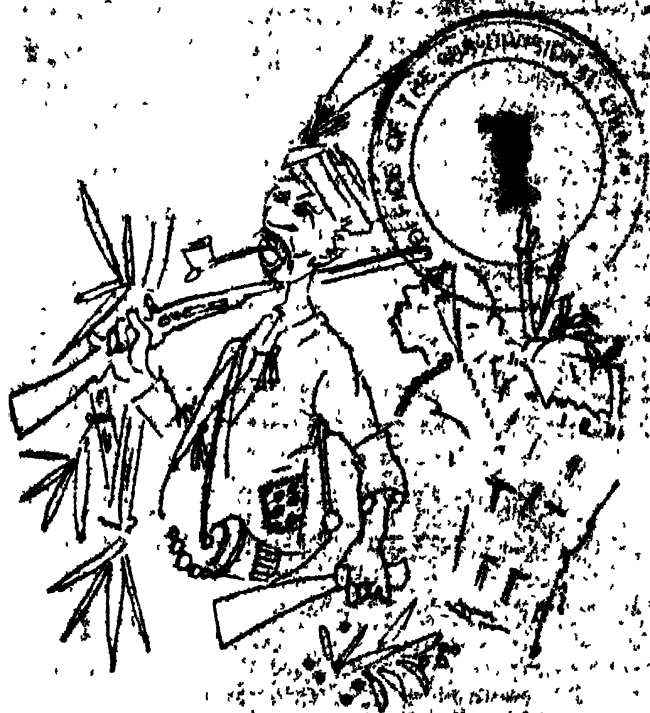
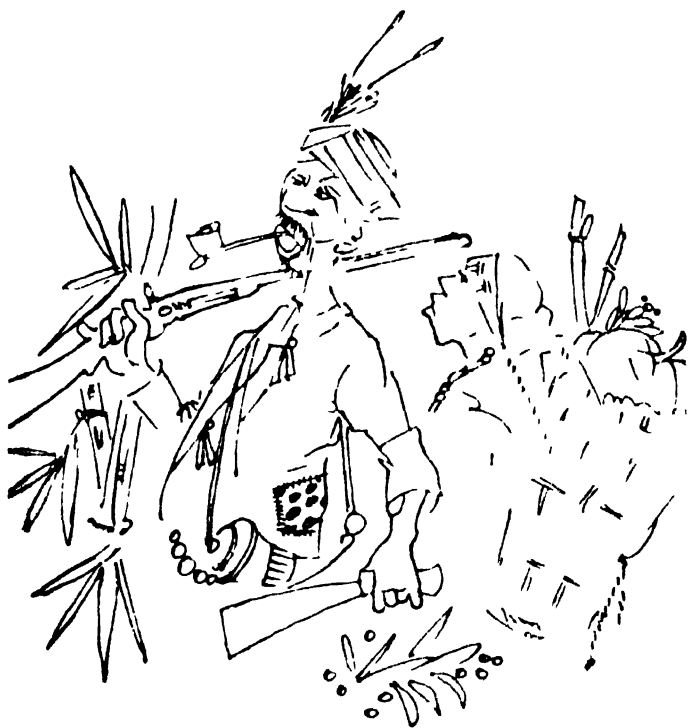

Sundawana Hawk Ber

S. L. ZAKARIA, M.S.W. (Rom.)

Sumdawonna Hlawk Ber

First edition, 1987

Copyrights reserved

*Printed at Lengchhawn Press, Bethel House,
Khatla, Aizawl and Published by Ell Cee
Enterprise, Bara Bazar, Aizawl, Mizoram*

SUMDAWNNNA HLAWK BER

A hlawk thei ang ber duh avanga midangte ngai-
chang hman lo khawp a hmanhlelh hian hlawn
thuantling a thlen ber lova Sumdawngte tan leh
hmasawn tum mekte tana hriattur leh zir tur
tam tak he lehkhahu "SUMDAWNNNA HLAWK
BER" tihah hian a langa, keimah ngei pawhin
inzirna tur tam tak ka hmuchhuak a ni Kan
khawtlang nen hmasawn tuma kal pai chawn
chawn hruai ngil turin he lehkhahu hi hmanraw
tangkar tak a nih ngei ka beiser a, lehkhachhiar
thiam tawh zawng zawng chuan chhiar chhuak
theuh thei ila a tha ngawt ang

F Lalsanghana

General Secretary

Central Kristian Thalai Pawl
MIZORAM

*"Kan rintawk leh lan rimngam chhanna kan hmuh
hman thudik kan hmufiah thin"* Paul Tillich

*"Thutlukna siam thei lo, rhu vakvel hnsual a ni
a, ruh tha a chhuah ngai lo Awnze neia thil kan
thil loh chuan mahm kan intluat, a chhe zawngm
engkam a kal thin"* Buber

*"Kan chunga thil lo thleng, kan thil tawn leh lan
thil tih mawh kan phuh ngam loh chuan nawl-
chhat tur kan zawng thin Kan dinmun chawel
hna hi kan kova inghat hiau hiau a ni a, midang
hna hlan chhawn theh a ni lo*

If we do not exist as individuals then our friendship does not exist.

All I want is for you to accept me as I am
Yes, and all I want is for you to accept my
not accepting you.

All I want is to be loved Wanting to be loved,
to be loveable is not really a desire for how I
want to be, but for how I want others to be

I need your heart and your eyes and your ears
and your touch and your words. I want you
to see me and hear me and feel me and speak
to me and love me. But, by giving what I want,
I realize that I have what I thought I lacked
before

If I truly accept my behaviour I no longer see
it as a fault Unless I accept my faults I will
most certainly doubt my virtues

Excerpts from "Notes to myself" by Hugh Prather

LEHKAHBU HMANTE

- 1 How to enjoy your life and your job
—Dale Carnegie.
2. Notes to myself — Hugh Prather
3. EST - Adelaide Bry
- 4 Business is people—N Northcote
Parkinson and M.K. Rustomji.
5. Born to win—Muriel James Ed D
and Dorothy Jongeward Ph.D.
6. The one minute manager —Kenneth
Blanchard, Ph.D. Spencer Johnson, M D.

Sumdawwna Hlawk Ber

*Mi a chuan, "Abraham Lincoln-a ka ni," a ti a
Mi rilru buai chuan, "Abraham Lincoln-a nih ka
duh," a ti a Mi pangngai chuan, "Keimah lu
keimah ka ni a, nangmah chu nangmah i ni," a
ti thung*

Frederick Perl's

Kum 1968 a ni a, Hugh Prather chuan a hun
pum pui lehkhabu ziak nan himan a tum a A
nupui, zirtirtu hnenah a hlawh ringa lehkhabu
ziaka khawsak a remtih leh remtih loh a zawt
ta chawt mai a A nupui chuan a lo remtihsak
a, lehkhabu chu a buatsam tan ta a

Kum hnih chhunga a lehkhabu ziak chu pakhat-
mah chhuah tlak a ni lo va. Manganthlak ti
tak main a diary (nitina a chanchin ziahna) chu
a keu nuap nuap a A diary himanga lehkhabu
ziak a tum leh ta a

A ziak zawh hnu chuan lehkhabu chhuahtu nep
tak mai hnenah a thawn a-- Annin chhuah
tlaka ngain an chhuahsak ta a A lehkhabu chu
hralh a tla phian a, hun rei lote chhungin copy
maktaduai (10,00,000) zet an hralh ta der mai a.
A lehkhabu "Notes to myself" bu te takte thu
tlemte mai chu he thu hian a intan a

Nakin hnu lama ka ropuina tur ngaihtaha —
hnim hring maw tak leh inte ka thir a
ka bul vela thil ena

boruak hipa thaw laa
 engmah ngaihtuah lova awma
 ruah mal tlain in chung a den rik hriaa
 ka nupui pawma ka la kuah hle hle zawngin
 a lo la tlai lo.

Naktukah min thihsan mai thei a,
 mahse kum li kan awm dun ta Kum li lai mai
 Naktukah min thihsan ta pawh ni se,
 min bum ni thein ka ngai lo
 Minit khat lek awmpui tur pawhin kei hian
 ka phu lo, Pathian thu thu a ni zawk si a

Naktukah ka thihsan mai thei

Tunah mai hian boral ila eng nge ka tih ang le
 Nunna hnuchhawnin thihna ka pawm mai
 dawn a ni. Tha takin ka nung a,
 mi tam tak ain ka tha zawk a,
 ka dam rei zawk bawh Tony chu kum 20 a
 nihin a thi a Kum 32 lai mai ka dam ta

Ni khat dang nung dama awm leh turin
 kei hian ka phu hauh lo mai
 Thi tlak ka ni em aw?
 Piang chhuak tlakin eng thil nge maw ka tih
 chu aw? Thilpek a lo ni reng mai.

Keimah hi keimah ka ni — thil mak tak
 zawng a lo ni. Mi thenkhat chu darkar
 khat chauh an dam a. Mahse, kei zawng kum
 32 lai ka dam ta Mi tlem tein thih an thla-

hlel a Tunah hian thih mai pawh ka hnial
lo Tunah mai hian ka nunna ka hnawl a,
ka nupui hnen ata ka nunna chu ka thlah ta

Mahse, khua a lo var leh ta reng mai
Ni khat dang min pek belh leh ta a lo ni.
Hre tur te, hmu tur te, kal tur te, chhiar
tur te, hmangaih tur leh ropui turtein
Ni khat dang nung damin ka awm leh ta

Chatuan hmuna ham tate chu ka ngaihtuah
vang vang a

Vawina ka tih tur hi ka va han thlahlel tak em,
eng dang mah thlakhlelh ka nei lo.

Mahni inphatsamin ka intheh dere duh lo
Tha angalan duh vangin mi dang tan thil tha
ka ti duh lo Sum leh jai beisei v ngin hna
ka thawk duh hek lo Hnathawh ka duh vangin
hna ka thawk mai zawk a ni

Vawin ni hian nung dama awm tumna reng
reng ka nei lo va, nung dama awm hi ka duh
mai zawk a ni

Ka tawngtai hla chu hei hi a ni Ka nih ang
takin ka ni a, ka tih chu ka tih a ni.

Ka tih chak zawng leh ka mamawh chu ka
nun nen a inrem thlap a Ka duhzawng chu
ka tih lai tih hi a ni a, ka tih loh pui tih
duhna reng ka nei lo Ka tih chu ka ti a,
ka awm ang angin ka awm a, ka nih tur ang
takin ka ni bawk a ni

“Ka nih tur ang tak ka ni ang -

Mahse, tunah rih chuan ka nih ang tak
 ka la ni a, Ka tih mek hi ka chakna
 thahrui hmanna tur a ni. Ka theihna
 zawng zawng hi vawin ni atan ka mamawh a
 Vawin ni hian ka tih awm tak ka ti a,
 ka la tih tur ang erawh chuan ka ti lo"
 Ka inhmehzawng tak ti tur chuan ka nih ang
 thlapin ka nung tur a ni
 Pathian chu Mosia-a hnenah a inlar a,
 he thu hi a sawi Keimah hi keimah ka ni

Mawlte angin lang mah se a ropui tak meuh
 mai. Hugh Prather-a inhmuhchhuahna thu ril
 a ni a, lungawina khawvel mawiza pawh Chiang
 takin kan hmu thei a ni Inremna hian mahin
 lama tanin midang a kangkai thin a lo ni.

Mi hlawhchham erawh chuan mawhphurhna an
 la tha ngam lo va, tulaipin an awm thin An
 naupan laia an thil tawnte chi an nun phuartu
 a ni a Mi rinchhanin an nung a, midang dem
 an hrat em em a ni An nun a zalen lo va,
 chhuanlam siam an uar hle

An nihnaah an lungawi lo va An nun pawh
 a hlim thei thin lo. Beisei tur tha nei lova
 inggain an lunggai fo thin. An nun ningin
 thih mai chakna thinlung an pu a Engmah tithei
 lova inggain an rilru a hah hluah hluah a. Hma-
 sawn thei lova inggain lunggain an rum thin

Hun kal tawhte chuan a tibuai a, an hun hman
 mek milin an nung thiam lo va, an hmabak

hunte chuan namen lovin a delh bet tlai thin
 Vanduaina leh vanneihnaa inngathin an chechang
 hlei thei thin lo Insitin mi dem an ching a,
 anmahni pawh an indem hial thin Chhuanlam
 an ngah em em a ni

Nupui dang nei ila zawng
 Hna dang thawk ila chu
 Ka zirlei kha zo ta ila chu
 Ka hmel tha ve se zawng
 Hausa tak ni ila chu
 Nu leh pa tha nei ila chuan

An hmabak hun an thlir a, chung thilte chuan
 an nun a tibuai thin

Nula hmeltha tak ka tawn fuh zawngin
 Ka inzir puthin chuan
 Ka fate an hle thin zawngin
 Hna tha ka hmuh hunah chuan
 Ka pu a thih hunah zawng

Anmahni insawithaishin thlabar leh mangangin
 an awm a A chhe zawng hlirin thil an thlu
 thin

Ka hna atanga min ban hlauh chuan
 Ka thluak a buai teh chuan le
 Ka ke a thlah hlau zawngin
 Ka chetsual palh hlauh chuan
 An lo huat viau zawngin

Duhthu sam leh mahni insawithaishin an dam
 chung hun an khawhral a An inning a, mi
 an ngathai hek lo.

Rilru mumal an pu thei lo va,
 Awmze neiin an nung thei hek lo.
 Ngahdan fumfe an nei thei lo va,
 An rilru lah a zalen hek lo.
 Lemchang angin an khawsa a,
 Engkim an ral thlir a,
 A thawin thil an ti thin.

An awmdan chu kham hle mah se, an tidanglam
 ngam lawi lo va An theihna leh an thiamna
 pawh an chhawr tangkai hlei thei thin lo. Mi
 an kawmngelh thei lo va, an nel thei lo va, mi
 dangin an nel lutuk hlahna hial an nei thin

Mi ngahdan leh duhdan an pawisa em em a,
 ngahdan leh duhdan pawh nei ngam lovin an
 khawsa a Tlanche chungin engkim an ti a,
 ti mai mai anga lan tum chang pawh an nei
 hial thin. An nih loh ang punn an lang a, an
 rilru leh ngahthuahna buai takah chuan an tawng-
 khawng tiat thin Anmahni indipin chhuanlam
 siamin mi dem an ching thin

Hlawhtling tura piang khawchhuak vek kan
 ni Hlawhtlinna khawp theihna lah kan nei vek
 Mahse, khawvel chu a hmang thiam tan chauh
 a lo ni. Mi hlawhtlingte chuan theihna an ngah
 mai. An thiltihin kawngro a su ber lo va, mu-
 mal tak leh awmze nei taka tih chu an hlut
 thung thin.

Anmahnt an inhria a, an tih apiang tih tak zet-in an ti thin Awmze nein an nung a, an harhvang hle a. An famkim lohzia hriain midang hriatthiamna an nei thin

An duhthusam ang thlapa awm an tum lo va, an phak ang tawkin an khawsa thung thin. An induhin an intivei lo va, mi kuta rul kaw zen an ching hek lo Mi tlawn huam an duh lo va, tihthinrim an duh hek lo An thusawi leh an thiltihah an cheng a, an nih ang takin an ni thin

Tha anga lan leh that tak tak danglam dan an hria a At der leh at danglamzia an hria a Hria anga lan leh hriat man lohzia an hria a An chapo lo va, an insit hek lo Thup leh zep tit tet nei lovin awmze nei takin an nung thin

Chetsual chang an nei a Eng emaw chang pheichuan an hlawhcham hial a ni Mahse, anmahma rinna nghatin beidawng lovin a tha zawng-in thil an thir tlat thin

An duh anga thil ngahthuahn an th'am ang tawka tih an hlau ngai lo Ngahdan mai mai leh a tak tak an thiar thiam a, hre ber leh thiam ber anga lan an tum ngai lo

Thukhawchang an ngaithla a, mi sawi awmzia an chik a, chung thil chu hmanruaa hmanngin

anmahni ngein thu tlukna an siam a. Mi ngaih-
danin a tibuai lo va, hmanruaah an hmang mai.
Mi ngaihdanin an nung lo va, an ngaihdan ang
zawkin an nung thin.

Tanpui beisei vanga khawngaih thla la taka nun
an duh lo va, an ching hek lo. An inngahtuah
fel a, anmahni chungchang thu chu an inrel fel-
sak thung thin. An thil tawnah mawh an la
ngam a, an chungathunei turin tumah an remti
lo. An chhiatna leh an harsatna denchhena mi
hnuaia kun an duh lo va, anmahni an inching-
fel mai thin a ni

A hun taka engkim tin a boruak milin an khaw-
sa thin Tih awm tak chu inhmeh takin an ti
a. Engkim tan hun ruat a ni tih pawh an hria

Rik chawrh hun a awm a,
Dam taka tih hun a awm
Ahuhoa tih hun a awm a,
Mahni chauhvah tih hun a awm
Insual hun a awm a,
Inhmangaih hun a awm
Tah hun a awm a,
Nuih hun a awm
Nawr hun a awm a,
Inhnuhdawh hun a awm
Sawi hun a awm a,
Ngawih hun a awm
Hmanhmawh hun a awm a,
Muangchan hun a awm

Hun an hlut thiam a, an khawhral mai mai phal lo An hun tawng mek tangkai taka hmang chungin an hmabak hun atan an inpuahchah a. Hun kal Tate pawh anmahni finchhuahtu atan an hmang thin An hun hman lai an chenchilh a Hun kal tawhte chu hre reng mah se an buai phah lo An hmabak hunte pawhin a tibuai lo va, a fuh thung thin.

An mizia an hre Chiang a, an rilru chhungril pawh fiah takin an hmu a An thin tawh lohna hre mah se an buai phah lo Ngaihdaan mumal nei lovin tulairapin an awm ngai lo va, awm-ze nein an nung zawk An thin a rim thin tih hriain midang thinrim nikhua pawhin an hre-thiam a. Midang an lawmpui thei a, mui an lawmpui nikhua pawhin an lawm thiam em em a ni. Mi an hmangaih thei a, hmangaihna an hlompui thiam bawh

An duhdanin thil an ti a Ngaihdaan sakhat neirin zimteah an inhung ping ngai lo. Ngaihdaan zau tak an nei a, a boruak mlin ngaihdaan an siam thin. An thothing a tha a, an hna an tui-pui a, infiam nuam an ti a, ei leh in pawh an hlompui thin

Thian kawm nuam an ti a, mi zinga awm pawh nuam an ti An chantawka khawrelah lungawin hmeichhia emaw mipa emaw an nih vangin an lawm a. Inthlahrung lovin hlim takin engkim

an tı a. Mı an dip lo va, an pawisa thiam thin. Himna leh lawmna — nawmsipbawlte chu an thlahlel ve a. Mahse, a tul phawt chuan an khekkhal thei thung a ni. An duhzawng an tı ngam a, an hlaithawng ve lo. An hamthatna tur ngaihtuah midang rahbeh an ching lo. Mı zawng zawng thatna tur dapin an ngaihtuah thin.

A hleihluaka tı lovin chintawk nein an tı thung a. Khawvelah hian an awm a, eng thil pawh lo thleng se inthiarfihim an tum lo. Harsatna leh buaina a lo thlen pawhin tiansan mai lovin kawng tha dapin theihtawp an chhuah a. Anmahni ngawt inbuaipui lovin mı zawng zawng hamthatna chu an thupui ber a ni zawk thin

Mahni inhmuchhuak tur leh lungawina khawvela cheng thei tur chuan mahni leh mahni kan inrem a tul phawt a. Inremna lungphun innghahna chu mahni nih ang taka nih hi min a lang

Dr. James Gordon Gilkey chuan mahni nih anga lan kan duhna hi History ang hiala upa nin a sawi a. Angelo Patri chuan lehkhahu 13 lai a ziak a. Newspaper-ah pawh naupang enkawl dan chungchang thu vawı duai lo a chhuah a. Midang nih thlahlel mı chu mı khawngaihtlak tak an ni tın a sawi hial a ni.

Filmstar-ho khawpui, Hollywood-ah pawh khuan mahni nih loh anga lan tuma ph'li an tam em

em a ni An nihna phatsana an mi ngaihsante anga lan tumi theihtawp an chhuah hlawm a. Hollywood-a an Director chhuantawlawl, Sam Wood-a lu thaitu ber chu filmstar tharhovin an mi ngaihsante an tuma an nihna hial an phatsan thin chu a ni "Chung mi chu mipuin an nei tawh a, midang an duh a ni" tui an mi ngaihsante an tuma buaiho chu a zilh hial thin

Paul Boynton chu Soconny-Vacuum Oil Company-a Employment Director a ni a Hna diltu sang tam tak a interview bakah "Hna hmuh dan kawng ruk" a buin a siam nghe nghe a "Hna diltute thsual rapthlak ber chu an nih loh anga an lang thin hi a ni. Interview-tute duhzawng ngawt an buai,ui a, an nih angin an lang ta thin lo va Mahse, a der maia indawr chu interview-tuten an di si lo," tui a sa" i hial a ni

Nula pakhat hian zaithiam a chak em em mai a Mahse, a hmel chu chhe tak a ni A ha a kuh a, a hmu a kawh luah mai a. New Jersey night club-a a zai hmasak ber tum chuan a ha kuh thup tumi a zai tha ngam lo va

A zai ngaithlatute zinga pa pakhat chuan an ban hnu chuan a pan a, "Ngun takin i zai ka lo ngaithla a I thiam tchlul nen, i ha i buai- ui lu deuh nun ka hria," a ti a. Nula chu a phu denh zawk mai a "Ha kuh chu sual em

ni? Dan bawhchhiatna em ni?" a tih lai chuan a thin a thawng hle mai a "Thup reng reng suh. Zak miah lovin zai la, i zak lo tih an hriat chuan an ngaisang sawt dawn che a ni. Chu lo rengah ha kuh kha i tan malsawmna a ni thei a sin " a ti a

Cass Daley chuan a thurawn chu a pawm a A zai leh meuh chuan mipuin an lawm kher mai Zaithiam hmingthang tak a nih phah a, Cinema-ah leh Radio-ah pawh an hawlh lawr pawl hial a nih phah ta nghe nghe a ni

William James chuan mi pangngai hian kan thluak hi zaa sawm chauh kan hmang tangkai nun a sawi a Mahse, mi tin hi khawvela thil thar, duhawm tak mai kan ni Leilung pian tirh ata nangmah ang chiah chu an la piang ngai lo va, an piang leh bawh hek lo vang Mi danglam bik, mi pakhat, anpui reng reng nei lo i ni a I lo ropui tak meuh mai

Chi inthlah chhawng zel chhui mite chuan mi-hring hi chromosome 48 siam nun an sawi a Chromosome 24 chu nute atanga insiam a ni a, chromosome 24 chu pate hnena mi a ni thung "You and heredity" ziaktu, Amram Scheinfeld chuan chromosome pakhat hian gene sang tam tam tak a awm a, gene pakhat lek pawhin mi-hring nun pumpui a ti danglam vek thei nun a sawi Gene pakhat lek pawh chuti khawpa thil-tithe a nih chuan gene sang tam tak nei i lo ni

a, i lo ropui tak meuh mai. Hlauhawm tak leh raphlak taka siani kan lo ni. Mi thiam chhut dan chuan pianpui unau, mipa leh hmeichhia tluklehdingawn 3,00,00,00,000 nei pawh ni la, nangmah ang chiah chu pakhatmah an awm thei lo vang Chuvangin, midang an tum chi a ni lo. Thil theih loh a ni a, atthlak tak a lo ni.

Dale Carnegie chu New York-a a kal hmasak ber tumin American Academy of Dramatic Arts a zir turin a lut a. Lemchang thiam tak nih a tum a. Lemchang thiam zinga a ngathsan zawng-te anga thiam ve tumin 'Ka tum nge ruh sa ruh' tun a insang pheik nasa mai a. Kum thum zet a buaipui hnu chuan a hlawhchham let der ta mai a, a inzahpui tak meuh a ni. Dale Carnegie-a tan chuan Dale Carnegie-a nih a tawk a, midang a ang thei lo tih a hmuchhuak ta a ni.

Kum eng emaw hnuah sumdawng mite tan leh-khabu ziak a tum leh ta a. Lehkhabu chi hrang hrang a lakhawm a, chung lehkhahua ngathdante chu a lawikhawm ta chiam mai a. Kum khat zet a buaipui tak hnuah chuan chhiar tlakin a la puithin thei ta lo cheu va. A ziak sa chu a nuaihlawm a, bawlhhlawh bawmah a paih ta a. Shakespeare-a ang chuan a ziak thiam lo Mahse, Dale Carnegie-a ang crawh chuan a lo ziak thiam tak meuh mai. A lehkhabu chu hralh tla tak leh tha tak a ni a. Lehkhabu tam tak a ziak belh a, a hlawhtling ta der mai.

Mahatma Gandhi-a chuan sap rama lehkha a zir laiin sap anga nun ve a tum a— Mahse, a hlawhchham. A beih nasat poh leh a mualpho nasa a. Zahpuiawm taka vawı duai lo a khaw-sak hnuin a inhmuchhuak ta. India mı a nı a, sap anga nun chu thil theih a nih lohzi a hmu-chhuak a A tan chuan a nih ang taka India mı nih mai chu a tawk a A nih ang taka a nih meuh zawngın khawvela mı ropui berte zinga chhiar a lo nı thei ta a nı

Charlie Chaplain, filmstar-a a tan tirh chuan a ruaitu chuan German Comedian anga lemchang turin a zirtir a. A hlawhchham letder mai A nih ang taka lem a chan meuh zawngın a hlawh-thing chiang thung hle a nı

He lehkhabu ziaktu ngei pawh hian mı lehkhabu tha pui pui entawna ziaka buatsaihin hun rei fe a buaipui a. Mahse, amah ngein a irawm chhuaka a lehkhabu siam, Bombay Inleng (Bombay Fantasies) tluka a puitlin lohzi chu chhiar-tu zawng zawngın an hre ngei ang A lehkhabu buatsaih lai, "Aw Baibul!" ama thiam ang ngeia a ziak erawh zawng a danglam leh ngei dawn a nı. Shakespeare-a angın a siam lo vang a, Dale Carnegie-a ang pawhin a buatsaih lo vang J.F. Laldailova angın a ziak lo vang a, ama thiam ang leh a nih angın a ziak mai zawk dawn a nı.

Zalenna hi kan pianpui ni mah se nekchep a ni fo va, a bo lek lek thin. Kan zalenna tlem chauh humhalhin kan dam chhung nite chu kan hmang ral fo thin nui a lang

Nu leh pate bawihah kan tang phawt a, an thunna leh kaihhruaina chuan kan zalenna a up hlum lek lek thin Khawtlang inkaihhruaina te, hnam nunphung te, dan leh inkaihhruainate hian kan zalenna a nek chep thin

Kan pianpui, zalenna pumhlum vawng him tur in theihna kan nei theuh A nachang kan hriat phawt chuan kan duh leh duh loh a ni mai Min phuatu thenkhat atanga tal chhuakin zalenna pumhlum changa ingah a awl hle. Thenkhat chu an nungchang leh an thil chin tlem azawng simin zalenna samkim nei angah an ingai thin Zalenna samkim nei chuan anmahni tibuaitu leh bawihah tan tirtu a hneh a Amah ngeun a ngaithla a, a khawh a, a tem a, a zir a, a chhut chhuak kil kel thin Mi sawi danah leh mi ngaihdanah a inghat ve lo.

Khawvel leh a chhunga awm hi a hmu a Amah anga kumhlun lo tur an nih hriain a hlut thiam em em a A hriat chin leh a hmuh chin chenchilhin a ral thir lo va, a ti der der ngai lo A hriat loh leh a hmuh loh pawhin an tibuai lo A hriat chin hriain a hriat loh a hre lo mai. A nih nih a ni a, a nih angin a awm mai thin.

Lui kama amah maia a din pawhin a rilru a pelhe ve lo A duh dana ngaihdan siamin amah ngein thil a zir thin. Amah maia thlufim a dawnin a buai lo. Amaha thil a tih pawhin a ti mai a, a chi-ai ve ngai lo.

A inhria a, a taksa che vel leh a awmzia pawh a hai lo. A zam emaw a zam lo emaw, a thinrim emaw a phur emaw, a dinhmun a hre thin A rilru inhawn dan leh a inkiltawih dan a hria a. A duhthusam leh a suangtuahna vak vel pawh a zahpui lo va, a hrethiam mai zawk a ni Mi thusawi awmzia a man thuai a An thusawi a ngaichang thiam a, a phu tawkin a chhang mai thin.

Mi a kawm chang pawhin zahzel leh chhuanlam siamin zawhna zawta thu danga pakai a chhing ve lo Sawi awm a hria a, sawi dan a thiam a, pawh takin a kawm mai thin a ni

A nihna a hai lo va, a nih angin a lang mai A rilru leh a taksa che vel a inkhuangrual a, a boruak milin a khawsa thin A thusawiah a awm a, a chenchilh zawk thin

Nui chungin thinrim thu a chhak chhuak ngai lo. A hlumawm lain a inhmum up ngai lo Amah a inbum duh lo va, a inbum mai mai ngai hek lo. A awinna a hria a; a chenchilh zawk thin a ni.

Mi tihdan angin a ti ve mai mai ngai lo Mi zah vangin a duh loh angin a khawsa lo va, mi hlahtlawnin a derin a khawsa hek lo A duhdan leh tha a tih angin a nung thin Ngaihdan zau tak a nei a, rilru sakhat neia thil ti tlut mi lah a ni hek lo A tul phawt chuan a ngaihdan sawhsawin a hreh lo

A rilru a zalen a, a duh dana a thiltihah mawh a phur ngam zel A sulhuu chhui kirin a men let lo va, awmze nei takin a nung thin

Thutlukna lel tak a siam thei A mizia hie mah se a buai phah lo Tihsual chang a awm hriain a tihsual chang pawhin a buai lo

Thutlukna a siamin ama hamthatna chauh a buaipui lo va, mi zawng zawng thatna kawng a dap thin A thu bawhzuin a sawi angin a nung, a che, a awm a ni bei

Thian a siam a, nei takin a kawm a, thup leh zep nei lovin a zalen halh a Chhuanlam siam te, mi hnial vak maite leh mi chhawmchhah a ching lo Mi a phut ngai lo va, a hek ngai hek lo

A thil tawnin a tibuai lo va, a thusawi leh a thiltih nihchihlin a lem leh a derin a ti ngai lo Thusawi teuh ain awmze neia sawi a nga sang zawk a Tih teuh leh neih teuh ain awmze neihpui chi a ngahlu zawk a ni

“Uai, a lo ni reng mai a!” tia inhmuhchhuah hi nun tam nei tura a bul intanna a ni a Senso a tlem a, a hlawk ber mai. Zoroaster-a chu namen lovin a buai a. A buaina chinfel tuma Zabalan tlanga amah maia khun khan tak maia a ingaihtuah lai chuan beidawnthlak a ti hman tak meuh a ni. Tlai khat chu Zabalan tlanga puk kotlanga mangang taka a ingaihtuah lain ni tla tur a thlir a Tlang leh mualte chu zaw zawin a thim ruai ruai a, khua a thim ta a Thim leh eng, chhun leh zan inthen dan chu inhmuhchhuah phahin, “Ni chu ni, ni lo chu ni lo” tih thupua neihin rawngbawlina hlawk tak a nei zui ta a ni.

*Engmahlo atangin a siam a,
Eng emaw atanga siam i tum chuan
i ti danglam lek fang a ni
Eng emaw siam tur chuan
Engmahlo siam phawt a tul a ni*

Werner Erhard

Thawmhnaw var haa kawtthlera zi suau suau chuan ka mit an la em em mai a Taxi atanga chhuaka ka thlir lai chuan, ka helhhawlh ni berin ka hria. Kan awmna tur puan mah chuan “WERNER ERHARD, EST” tih thu hi a lo intar kulh mai a. Ka zauthau chu ka pen thlawk duai duai ni berin ka hria.

Werner Erhard chuan "Engmahlo atangin" tih thupui hmangin thu a sawi dawn a. New York's Felt Forum chu mipui 5,000 zet chuan thutna hmasa ber atanga a hnahnung ber thleng an luah khat hmur mai a. San Francisco's Cow Palace-ah pawh a thupui ngai hmang hian Werner Erhard-a chuan mipui 11,000 zet hmaah thu a sawi tawh a. Los Angeles Sports Arena-ah pawh mipui 9,200 hmaah thu a sawi tawh a ni. Mi an tam kher mai. An lalpa rinawm taka zuia kalkhawm an ang ber a ni.

Chhungkaw hung tak inhmukhawm pawh kan ang rum rum a ni. Ihmu ngai reng reng lote chu unau inbiak taka inbiain kan ri nuk nuk mai a. Hun rei tak mai inthen hnua inthlahlei em ema inhmukhawm leh ang mai kan ni. Nihleng kan inkawm hlim a, mah se thenkhat crawh chu rilru lama vei nei tih hriat fahranin an hlim lo hle a. Khawhar tak hmel pu te, lungkham nei ni awm takte pawh an awm bawh a.

Zan dar 7 00 p.m. chiaah a ni a. Kawngkhar a inhawng ta a. Thutna hmalam chan tumi ka tlan lut thui a. Ka hriat ve dan chuan, Werner-an Japan ram a tlawh thu leh Zen master-ho nena an inkawm dan a sawi dawn a ni. Zen-ho ka ngahsan em avangin ka nghakhlei tak meuh a ni.

Werner-a pheí chu ka la hmu ngai lo va. Ka thiannu chuan, "Khawvel pum puia lian ber ang-in a siam che ang a, engmahlo zingah ropui takin i awm hlun mai ang," tih thu min hrilh a. A sawi zinga ka rilrua la riak tlat chu heng thu hi a ni—

Dam thliam
Famkim biaí
Awmze thuk tak
Duhawm hliah hliah
Mahni inhmuhchhuahna

Eng tak ang maw, tui a taka finfiah hlan ka nghakhlel em em a.

Kan thu ngawi thuap mai a Werner-a awmna tur thlirin nghakhlel tak mai chuan kan thaw dap dap hlawm a

Dar 8 00 p.m chiah a ni a, pindan chhung chu an ti thim ta ruhi mai a Werner-a a lo lang ta Chhepchher khawn ri leh darbu tum thawm pheí zawng a awm lo. Kum 40 mi a ni nain a kum aui a lang naupang a. A mitmeng a fiah-in a ti pawh a mam tha hle Jacket a ha a, kawr var, hma phel a ha a; pheikhawk dum a bun bawk a. Mipui 5,000 zet chu amah chawimawi nan kan ding suau mai a Werner-a a lo thleng ta!

Fiamthu tel lovin dam thhamin a sawi tan a. Eng emaw chhung chu a tawngkam leh a thu-sawi ka tuipei lova, ka ngaithla tui lo viau mai a. "Thinlung takin lawmthu ka hrilh a che u" a ti a. "Zanin atan chuan he hmun hi ka nun-na hmun tur dik tak a ni. In zinga ka awm hi ka lawm tak meih a ni. Marcia hnena ka sawi angin New York khuaa mipui tam tak hnena kal ka tum a. Ka tum ber chu an zinga awm a ni. Tih tum dang neih a tul lo."

"Ka lo kal chhan chu in zinga awm a ni" tiin a sawi zawm a. Ka tan chauhvawm tum ka ni lo va, kei leh nangmahniho tana awm tum ka ni. In awmna tur hmun siam turin helai hmunah hian ka rawn awm a ni. In mi buatsahsakna hmun taka ka awm hi kan kalkhawm chhan a ni. Keima lamah chuan zanina kan inhmukhawm chu a hlawhtling ta a ni."

A thusawi chuan mi rilru a khawihin an phur tan ta hle a. Mahse, kei chuan beisei ka la neih avangin ka khawpkham lo em em a. Kan inhmukhawmna hmun an buatsah dante, sum senga kan kalkhawm dan te ngaihtuahin hlompui dan kawng ka dap ran a.

"Engmah tih a ngai lo" a tih lai chuan ka ngaihdan a ni lo em em ta mai a, ka lung a awi lo hle a ni. "Ka hmangaih che u a, chuvangin in

zingah ka rawn awm a ni. Chu bakah in awm-khawm theihna tur a nih phah a, chu tak chu tun hun hi a ni.

“Eng emaw chang chuan engmahlo chungchang^{u'} ka sawi hi mi thenkhatin an rilrem thei^o lo va Mahse, in awm ang taka awm turin engmah tih a ngai lo. Engmah tih zu ngai lo va. Raphlak chuan le! In hriat atan ka duh ber chu in awm anga awm turin engmah tih a ngai lo”.

Zawlnei ropui tak ang main mipui chuan mit tla dawnin an thlir thuap a “Thil kalphung pangngai^h chuan kan duhzawng nei turin kawng kan dap thin In awmdan apiang kha in awmdan tur a ni Tun thil pawh hi chutiang baw^h chu a ni He hmunah hian in awm a, in awm tih hi hre mawlh rawh u. Chu chu kan kal-khawm chhan a ni ”

Engmah tih ngaih loh thu sawi a, kan awmna hmun theuhva awm kan nih hre tura min tih lai chuan ka lo inngaihbel a A chhan nia ka ngaih chu beisei neia ka la awm cheu vang a ni. Mahni awm anga awm tawp mai chu harsa kan ti em em a ni.

“Khawvelah in nung a, nung lo ula chu in khawvel pawh a awm hauh lo tur. In khawvel chu a tam mai Khawvel pum pui chu in awm vang maia awm a ni a In tan engmah tih a ngai lo Sawi a tul lo va, finfiah reng reng a ngai lo ”

Mawlte anga lang, hriatsa ang mai a ni a Mi-pui pungkhawm zozate chuan an nu leh an pate tihlawm an tum thin ngei ang. That tumin hausak pawh an tum thinin a rinawm An tan chuan Werner-a thusawi chu rinna kawnga pen bona a ni Mahse, malsawmna a ni reng mai Ka ngaihtuah ngun poh leh tha ka ti zual a

A sawi zawm zel a, a thu mal tinte chu khawvel an tling hlah hlahin ka hria.

“ Chu chu in thil tawn theih chu a ni In nih ang taka in nih bakchham in nunin thil tawn tur engmah reng a nei lo. Chumi atang chuan in nuna in thil tawn dang zawng zawng chu a lo awm a ni

“ In nung Chu chu ka thil tawn a ni Ka nun avangin in nung a, kan nung tlang ta a ni Nung tlang turin engmah tih a ngai lo Awmze neia awm khawm turin engmah tih a tul lo, kan awm khawm mai zawk a ni. ’ tun inkungkaihna chungchang thu a sawi kai a

Japan ram a fan chungchang thu sawi pahin nunnaa awmdan a sawi leh ta a “Zen Master leh puithiam pasarit ka hmu a Hawhhawm takin kan inbe lumlam a Eng mi nge ka n'h f n-fiah an tum ta a Chu chu an tih dan phung ve reng a nih thu pawh min hrih a.

“Zen Master chuan thingpui inna no ruak pakhat a phawrh a. No pangah chuan thil mak pui pui a inziak tial biai buai mai a ‘He noah hian a englai hi nge pawimawh ber?’ tui min zawt a. No chu ka la a, ka thlek vat vat a. Chu tih lai chuan an inbe nak nak a. A chang chuan hlim eni emin an nui hawk hawk a, a chang chuan lungngai tak hmel an pu a Eng emaw hnuah chuan, ‘A chhunga boruak awmna hmun ruak hi a pawimawh lai ber a ni’ ka ti ta a. Ka chhanna chu dik an ti em em a, thian thaah kan insiam phah ta hial a”

Werner-a chuan thingpui inna no chhunga boruak awmna hmun ruak chu a pawimawh lai berah a ngai a ni Chu hmun ruak chu awm lo se zawng thingpui in nan a hmantlak dawn lo a, a nih ang takin a ni dawn lo tihna a ni Chutiang bawh chuan engmahlova insiam phawt chu inhmuhchhuahna thuk tak leh tha ber nui a ngai Kan ngaihdan te, kan tum leh kan beisei te, kan rinnate hian kan nih ang taka ni thei lovin min hruaibo thin

“I buaina leh i harsatna zawng zawng kha ching leipse vek la, engmahlovah insiam rawh. Engmahlo man dan chu mahn nih ang tak man mai a ni. I awmdan ang ang man rawh” tui thunei aw takin a rawn au chhuak a. Pindan chhung chu a reh vung vung mai a. “Vaw-

in ni li man la, hmang nghal rawh" tun a rawn
tuhnh leh a. "Hring nun awmzia chu— ni chu
ni, ni lo chu ni lo a ni" tun a rawn sawizawm
leh a.

Fndan chhunga mipa tam tak ma chuan thawm
reng reng an nei lo va a reh vung vung ma a.
Eng emaw huah chuan pa pakhat a rawn ding
chhuak a. Eng thu tek sawi maw tun ka lo
tahr a. "Ka la man lo" a ti ta lauh ma a.
Training huahawtute zing a pakhat chuan "A
tha e Engmah ma ter a awm lo reng a ni. I
man ta chih ma" tun a rawn chhang a.

Sam bang thet thet, nola boet de hawm tak
ni a ch'ka hua lawka tu a ma, a dang chhuak
ve a. "I sawi eng a nih chuan chuan ni ge
he a ka kakhawm" tun a zawt a. "Chhen tek
pein tan kakhawm lo reng a ni" tun dan
thiam hen a rawn chhang a. Fndan chhunga
mipo ho chu an phun ni ta mur mur ma a. A
then chu an inschuh a, thenkote em an nu
sang a.

Mour ; hun ni mur mur a reh tak Ino chuan
thangyal pakhat a rawn ding chhuak a, "Ya man
ti. Ka awmdan ang ang chu ka man ti ni" a
ti a. Training huahawtute zing a pakhat chuan
"I man chih ma" a rawn ti a.

An thiltih dan chu awmze nei lo leh inbumna
 mai mai nia ngann ka tawt ta up up mai a.
 "Engmahlo maw? Inbumna mai mai a ni" tun
 ka au chhuak ve ta hial a "A tha, i man ta"
 nnin rawn tizui zet chu ka thinrim ka insum
 hlei thei lo a ni ber mai "Engti dana man nge
 ka nih? Mi tam tak an inhmuhchhuah hnu
 pawhin kei chu ka la tawt up up a ni" tun
 thinrim fahranin ka chhang a

Training huaihawttute zinga pakhat chuan, "Chu
 chu i ngahdan a ni chiah mai I man ta zu nia" a
 rawn ti a. A awmzia sawi thiam rual a ni lo
 Ka man a, ka veng ta hual mai

Kan tum chuan kan la ti lo va,
 Kan zawn chuan kan la hmu lo va,
 Kan buaipui chuan kan la buai a ni

That kan tum chuan kan la tha lo va,
 Dik kan tum chuan kan la dik lo va,
 Fel kan tum chuan kan la fel lo a ni

*Hmuchhuak tura kan buaina hian tawpin
 tai a nei lo va, kan hmuhchhuah meuh chuan
 kan tanni kha a lo ni reng mai Chu chu
 a tharin kan hmu fiah thung thun*

T S Eliot

Sumdawnna Hlawk Ber

MIZORAM . . Tlang ram
Ram chhengchhe tak leh zim te
Hnim buk leh thing buka khat
Ram rethei tak
Ei leh ina intodelh lo

138 Hnam mawl tak
 Khaw kar kawng chhe tak
 Thil siamna mumal pawh awm
 lohna. Khaw te tak te te
 Tlang panga awm lehngah
 Mihring nuai nga emaw lek
 awmna
 "Aw Zoram, ka ngai hlu che...."
 tiin hlain kan chaw a. Kan ngai
 tak tak ni pawhin a lang. Kan
 pianna ram, kan soilemma himun
 Kan khawsakha leh kan then leh
 ruatte awmna a nih vana ngai
 niu kan ni.

Kan boar tualah leng bil lo,
 Chhimhlei mual thal lovin kan daphtling runah;
 Kan ni za Chhingpui leng zahan.

Tahte awn tualah a leng ang maw,
 Savate ang malar her hi ligi mi u,
 Romei ram karah ka thir vawng vawng.

Phunbungah ching teh la ka di parnawii,
 I par tana puahrang leng chan ka nuam e;
 I zarah ni rei ka cham awm e.
 Khawng ka lungor kha n'engmawii,
 Khaw ni kan leh van tang karah a leng lo;
 Ka zawng dawn ngar tenna tieng zawng zawng.

Hei hi tumkawng kasa chul tawh hnu,
 Ka sap rai e thadang sulhau fan changin;
 Thintai a zing rai e Falkawnah.

Chhum leh romei riak a zam zing rai,
 Lungruni nen tuahthing kan phurhna m'al saw;
 Mariakte'n thuam ang ka do reng mai.

Mi khaw chhuahtlang zawng a mawi nem maw
 Zo ler lur kan chhuahtlang phei duai ka ngai e;
 Lungruni chhawl ang a lo thle e.

Thiana suihtunglen a bung dawn lo,
 Khua zuk eāuan 'i phunbung hmaung liai
 luai zarah;
 A chul zo di nena kan lenna.

Sulhna ngaih leh mahni mihringpui ngaih hi a
 na em em a ni. Kan hlimna leh lawmna, rem-
 na leh muannate hi mite nena kan inkar a lo
 ni. Mizo pipute pawhin duh berte nena bahra
 laih chu duh lohte nena khuangchawi ainn a
 thlanawm an lo ti seng a ni. Mite nena kan
 inngeiha kan inngaimata kan inhmangarh zawng-
 in a hlimawm a, a nuamin a hlu em em mai.

Rual kawm thiam apiang an nihlawh a, an
 vannei. Mahse..... thian tha siam turin rilru kan
 seng tawh lo fo va, sum leh pai leh hun kan
 seng tam tawh hek lo. Kan ngaihthah a, kawm-
 chhak-kawmthlang'e leh veng chhung mite kan
 ngaihsak tawh lo fo thin a ni.

Thenawm khawvengte nena kan inngeih loh va,
 mite nena kan inhriatthiam loh chuan kan
 cheena khawvel a thim a, a chep a, a thawpik-
 thlak thin. Hmelmate nena ram ropui taka awm-
 ho chu a thlakhlelhawm lo. In ropui tak leh
 nuam taka inngeih lo reng renga khawsakho
 ai chuan duh berte nen (duh ber ni chiah lo'e
 pawh) inngeih tak leh hlimthlang taka khawsakho
 a thlanawm zawh. Hlimna leh lawmnate hi mite
 nena kan inrem a, kan inngeih a, kan in-

hriatthiam chuan zawn buai ngai lovin kan ta a lo ni.

Solomona pawhin "Insual bur burnaa ruai theh ai chuan mrem taka chaw thng eho a nuda zawk" a lo ti hial a ni.

PUMPELH THEIH A NI LO

Khaw! hmunah pawh awm la,

Eng mi pawh ni la,

Eng dnhmuna ding pawh ni la,

Midang tel hual lo chuan a khawak,
theih loh! Pumpelh theih a ni lo.

Khawpuid awm i ni emaw,
 Thinglang khuaa awm i ni emaw,
 Khaw hmauna awm pawh ni raw sek sek....
 Mahni mai zawngin a khawsak theih loh
 New York-ah pawh zin la,
 Tokyo-ah pawh zin la,
 Paris-ah pawh zin la,
 Mahni mai zawngin a khawsak theih
 loh. Pumpelh theih a ni lo.

Politician i ni emaw,
 Sakhaw hruiatu i ni emaw,
 Sotkar hna thawk i ni emaw,
 Sumsawng i ni emaw....
 A enga pawh lo ni ta la, mahni mai zawngin
 a khawsak theih loh.

Sumsawngna leh hmasawngna kawng tinreng
 mai hi mihringa inngat vek an ni a, mihring
 tan baw an ni. Midang laka intharphim a,
 mahni mihringpuite pumpelh tum hi thil theih
 a ni lo. Chivangin, sumsawngna hlawk ber chu
 mi dawr dan thiam hi a ni!

THIL THA HRIA A ZAWM LOH CHU SUAL

Thil tha tam tak kan inkawhhmuh dawn a.
 Sual tura thlen naah kan inhruai lut dawn a ni
 thei em aw? Sualna kan tipunlan dawn em ni
 zawn? Mahse, thil tha hria zawmna kan awm
 beiseih sumsawngna hlawk ber chu ka buatsaih

a, chhiartu zawng zawngia tengkai taka an
chhawr ngei ka beisei.

HMEI A NI' IO

Pa lian a ni lo va,
 A hmel pawh a tha lem lo.
 A thu leh hla a, fang fahran lo va,
 A zei hran lo.

Mahse, a rinawm a, a rintlak a ni.
 A sawi angin a nung a, a daw ngai lo.
 Thuruk a zep tlat a,
 a puang va ngai lo.

Mipa leh hmeichhia hian duh thuhmun,
 ngahsan thuhmun kan nei a. Angkhat renga
 kan ngahsan chu mi rinawm leh rintlak an ni.

KINGVANGI NU CHET ZAWNG A ATHLAK

Bawhlhlawh bawma pawisa paih riral mai mai
 chu thil atthlak tak a ni. Sum leh pai hmang-
 in mi kan chhawr thei a. An thiamna leh an
 chakna pawh kan hmang tangkai thei a. Thil
 tha-leh hlu tak mai kan lei thei bawh. Chu-
 vangin, bawhlhlawh bawma pawisa paih riral
 mai mai chu atthlak tak a ni.

MAHSE, KAN HMAIHTHELH

'a pawl em em a ni'

I ntivei a,

I inluling a,

Chungtlak takin i palzut a

An zai ngai lovin i nawr lui a,

Mite hmaah i tinualpho a,

Ring ngam lovin i sawisel fo va.

Chuvang chuan, sum leh pai aia

hlu, hlu tak mai. An phurna te,

An thathona te,

An tuna te,

An rinawmna te,

An taimakna te,

An thahnemngaihna te. . .

I paih riral mai mai thin a ni.

Hnathawktu chu a lian ber atanga

a te ber thlengin thawhpui la,

angkhat veka ngaihsakin ngaipawimawh

thin ang che.

A MAK LO

Cihungkhat phei zawng an hi lo. Inkungkaihna leh nei hek lo. A hlawh pawhin a tam phah lo. Mahse, a pu tan a inpe thuk em a, rinawm takin a thawk a ni mai.

A puin a hrethiam a,

A ngaihsak a,

A duhsak a,

A ring ngam a,

A tihswalin a pawng hau hek lo.

A thilik the a bmuhsak a, a phu tawkin a
chawimawi thiam a. A thaina tur ngaihtuahin a
duhsak a. Chuvangin, that leh that a inlawm a

ni mai.

BEISEI LO PAWH NI LA

I lakah an rinawm phah ang a, phaisan mawh che an hlau dawn a sin. An tihsala mawh i phurh ngam a, an lama i tan zawngin chawp-lehchilhin a rah i seng em em ang. Beisei lo pawh ni la, i tan an inhuam thui dawn teh a tin.

NGAIHSAK RAWH

A phu leh phu loh lam a ni lo. An phut miao a lawm. An beisei ang taka i ngaihsak zawngin an lawm phawt ang. Chapo hmel phe chu an pu kher lo a ni thei. Mahse mitin mai hi mah-ni tawka induh tak vek kan ni. I anpui bawh a lo ni. Ngaihsak rawh.

"I jam em?"

"Eng nge i an?"

"I chhungte eng nge an an?"

"I lo kal leh thei chu a lawmawm hle mai?"

Heng tawngkamte te hi an lawm. An duh ang taka i ngaihsaka i ngaihpawmawh phawt chuan in tha tlang a ni mai.

RING NGAM RAWH

An rinawm sawt mai ang. I rin miao chuan i rin anga rinawm tumin an tha ngei ang. An thiam ang leh an phak tawh te tea an tih chu a tawh. An tin chin chinah hriatthiamna nen ring ngam rawh. An phur phah ang a, tui tak leh thahacungai takin an thawh phah ngei ang.

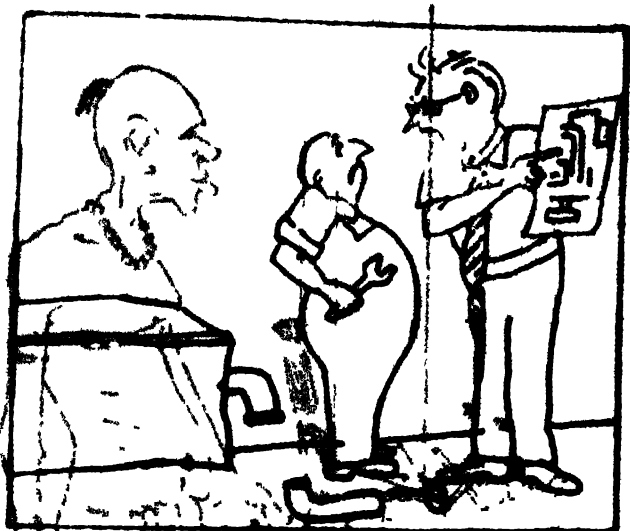

THUP BO SUH

An harsatna ngawih bopui emaw thupsak emaw
 hi a sut kian dan dik a ni lo. An harsatna chu
 sut kiansak sen rual a ni lo. I sut kiansak tur
 pawh a ni hek lo. Hriatpui la, ngaihsakin sawi-
 pui thin ang che. Sut kian dan kawng dappun
 an tan thah nemngai la. a tawh khawp mai.

VENG KHIR KHER SUH

An thitih apiang onpui a, an thitsual chang ni
 awm taka van reng hi a pawh. I rin johzia leh

i ngaihnepzia a lang a Sawi chhuak lo pawh ni
 la, an hrethiam mai. An tuma leh an thathona
 a lo phah thei a, an thiamna leh an tinna an
 hman that theih loh phah bawk. Nangmah ang
 bawkin khuahkhirh an ngaihni lo va veng khir
 kher suh.

AN ZAI NGAI TAKIN AW

I zai pawh an ngaih phair ang.
 An zai ngai taka thurawn i pek a,
 An hnei thurawn i beisei a,
 Hawihhawm tak leh hlim taka i biak
 chuan i hlim thei an tawh lovin palian, buang
 thung thung ni lam lo mah la, i zawn
 sawt/mni ang.

WAI MAI TAY TAY
 an ngaithai bik lo.

PAWISA PAWIS

an ngaithai bik lo. An dshshknlora Hina leh

an ngaithai bik lo. An dshshknlora Hina leh

dinhmun, hi mihring tel lo chuan engmahlo
mai a ni.

Engpawhnise,

Tu pawh ni se,

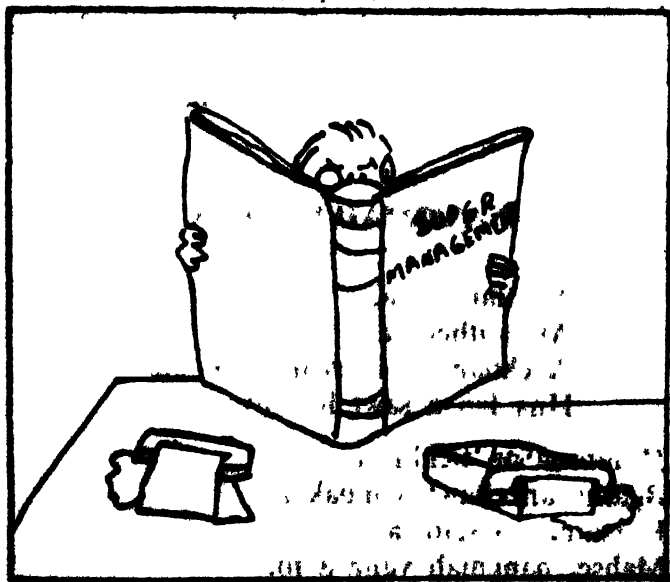
Eng dinhmun a ding pawh ni se,

Hmawhktu chu zahin pawisa fo

thin ang che

Tih emah chuan ek pahin an pahin loh chuan
a pawl. Hmunphiattun an phih lai loh pawh-
in a pawl. An hna i zahin a, anmahni i
pawisak chuan taima tak leh phor tak thawkin
an rinawm phah ngei ang.

TUMAH MAWHPUH SUH

Hlawh pawh i pe tha lo va,
 Khawh ang main i chawh a,
 Enga kinah i mrawh ve sek a,
 I hlawh ta tut chauh i buaipui a,
 Fak nachang hre lovin i sawtsel a,

Lawmman pek nachang lah i hre hek lo.

An ngahdan i pawisa lo va,

An dindun lah i hre hek lo,

An rilra hre turin i kawm ngai lo va,

Hawnichmah tak leh chungthlak takin i en a,

An thirawate lah chu eng a maha ngai lovin i
 hnawh a,

Hriatthiamma reng reng i nei mawlh to.
Nangmah vang a ni.

A HLEIHLUAK LOVIN

I fin leh fel hriain beisei sang lutuk suh. I
thiamzia leh i remhriatzia chu an hai lo. Mah-
se, an tin phak bak phut phah nan hmang suh.
An nih ang leh an phak tawkah hriatthiamma
nen dawm hram hram zawk ang che.

AN ZEI ZAWK

Mawlmang tak anga i ngaih pawh i rin ai daih-
n an ze zaih a nia. Zawmthaw tak leh tuan-
fum tak pawh hian awlsam takin i thin lohna
leh i dik lohna lai chu an hmu thuai thin.
Chunghaw rinawm tak leh ti tak zetin, hriat-
thiamma nen mi dawr thin ang che.

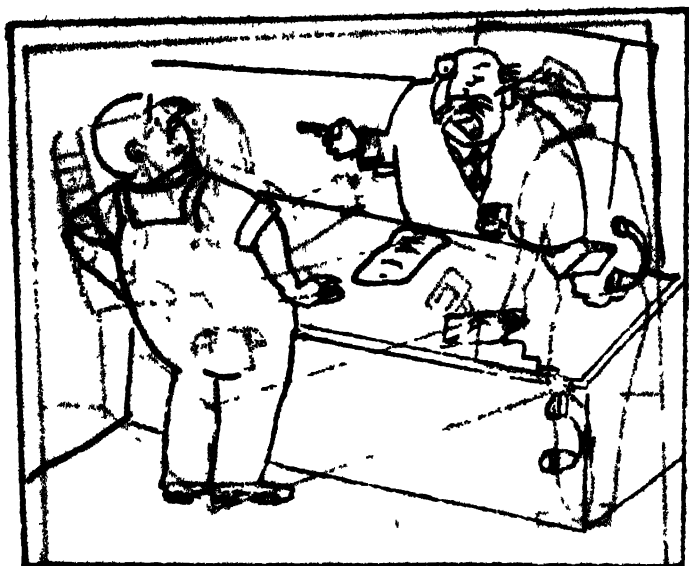

ATTHLAK TAK NI MAH SE

“Finthlak tak a ni”

Mawlin atthlak tak ni mah se, an tuina leh an thahnemngaihna tal khan ngaihak a phu a sin. Tuina nein thahnem an ngai a, an phak tawh angin thurawn an pe che a ni. Nuihsawhin ti-mualpho lul seh ang che. Thlai tiak hlim angin dimdaw la, a hlu em em a ni.

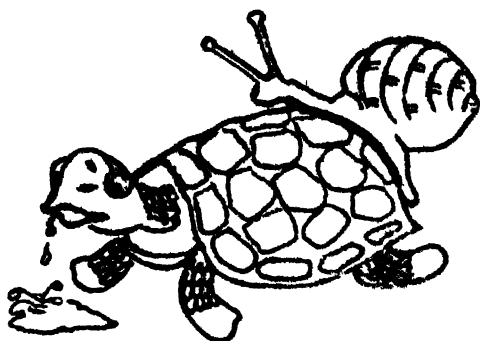
I palzot a, i pawng hnawl a, i ti-mualpho zawng-in thurawn tur tha a neih leh hunah pawh a

rawa thlen ngam tawh lo vang A nru a na
ang a, a tuina leh thahnemngahna hial a bo
phah thei a ni. Zin der fa, a nih ang angin
hriatthamna nen dawngsawng thin ang che At-
thlak tak ni mah se, m' thurawn hnawla ngah-
thah hi a pawl. An thurawn chu atthlak tak
pawh hu se, the taka lo dawngsawng chiu fithlak
tak a ni. Thurawn tha tam tak an la hrilh belh
zei dawng che avangia an thurawn atthlak tak
ngahsak hi fithlak tak ni.

I CHUNGA MI A NI

-ga ni I sing zand pawl a ni thei e.
a ga ni Rem i hae maw a ni mti thei

I thiam zawk pawh a ni thei a.

I fel zawk pawh a ni tve ang

Mahse, i chung a mi a ni a I chung a mi
a ni mai mai a, zahin pawisa rawh.
Keng tam takah chungnung zawk ni
mah la, i chung a mi a ni na a bo chuang
lo I chung a mi a ni a, a hnuai mi i ni.

BIAKRAWN A MANHLA

A bawhzuitu a ni a, ngahdan fahfe phe zawng
a nei lo mai thei Thutlukna pawh a siam hlei-
thei kher lovang. Tul pawh a tul lo Be rawn
ve phawt mai rawh A lawm ang a, a tuin a
phur phah sawt ngei ang. I thutlukna siamah
khan chanvo a neih ve avangin mawh a phur
ve tlat,

Thu i pe lo va,

I rawr lui lo va,

I ngaihdan leh i duhdan ni mah se a pawmpui ve miao che a. Thupek dawngtu mai ni lovin a inhnamhnawih a, a tel ve a; mawh a phur a. Phur takin a bawhzui mai dawn a ni.

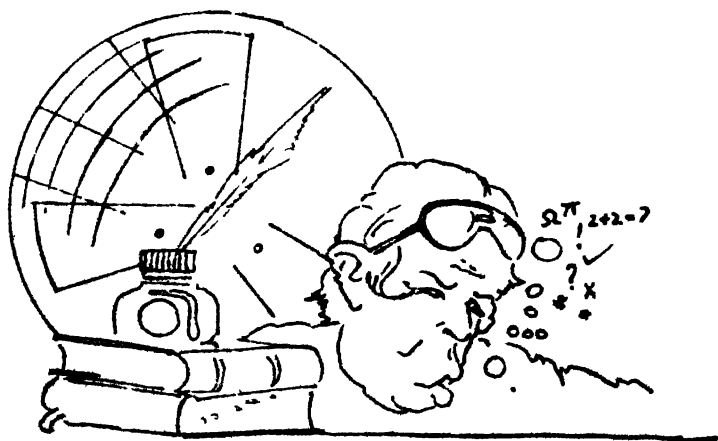

I FING ZAWK

Zep rual a ni lo. Inthup pawh a tul hran lo. I fin zawk vangin dinnun tha i chelh reng a ni. Mahse, i finzia te, i felzia te, i thatzia te sawin infak hluak hluak suh. Midang tan a khamawm a, a ngeiawm. Fak i duh chuan midang fak la, an fak ve mai ang che.

AN SAWI HUAI HUAI

A rapthlak reng a ni. Mi rilru a khawih a, thin a thlawng tak zet a ni. A khawngaihthlakin a lainatawm tak meuh mai. A hria apiangin an sawi huai huai.

A hah lutuk a, a taksain a thin ngang lo a ni. A taihmakna leh a thahnemngaihna chu a hlu tak zet a. A chhuanawma a fakawm tehlu nen a vanduaithlak tak tak a ni.

Midang ring ngam lovin a pumbilh a. Hna sem zai thiam lovin a vai hma vek a. A thin tak ngang loh vangin lungphu chawlin a boral ta a ni.

KAN TA A NI

Kan nung tlang a, kan khawsaho a. Neitu kan ni, "Ka" tih tawngkam i hman fo chuan midang i hnawla, neitu rilru an put theih loh phah "Kan" tih tawngkam hman chung rawh.

Neitu angin chei la, neitu angin ngai la, neitu rilru an pu mai ang. Tel ve, pawimawhna nei leh tangkai tak an nih pawm thiam la, chutiang taka ngaihndan an neih chuan thahnemngarin an phur sawt ngei ang. An lamah tang phawt la, i lamah an tang ve mai dawn a lo ni. Neitu rilru pu taw i duh chuan neitu angin ngai phawt rawh.

I HRE VEK BIK LO

Chuvangin, hre vek anga lan a tul lo. I hriat bak chu i hre lo. Engkim hria anga lan a, a dera nun hi mahni tan a paw. Mite hmuhsit, ngei, huat, nuhzat . hlawhna mai a ni a: i nih angin ni la, i awm angin lang mai zawk rawh.

LIAN TUAE TUAI

Naupan lai chuan khawika kan dam loh chang-
in hian tual tual kan hmu a, a mangantthakin a
raathlak tak meuh thin.

An lungawilohna an hrith che chuan tha takin
ngaithla la, sawipui ang che. Lehkhaa an thlen
pawhin chhang thuai rawh.

An dik emaw dik lo emaw ngaihsak an phu. An
rilru a na miao maia, ngaih thah chi a ni lo.

An lungawilohna ngaihthah a, enga mah hinaa
thiam loh chantir a, palzut mai mai chu an
lungawilohnain zual lam a pan phah thin

ENGMAH A BET LO

I finzia te, i felzia te,

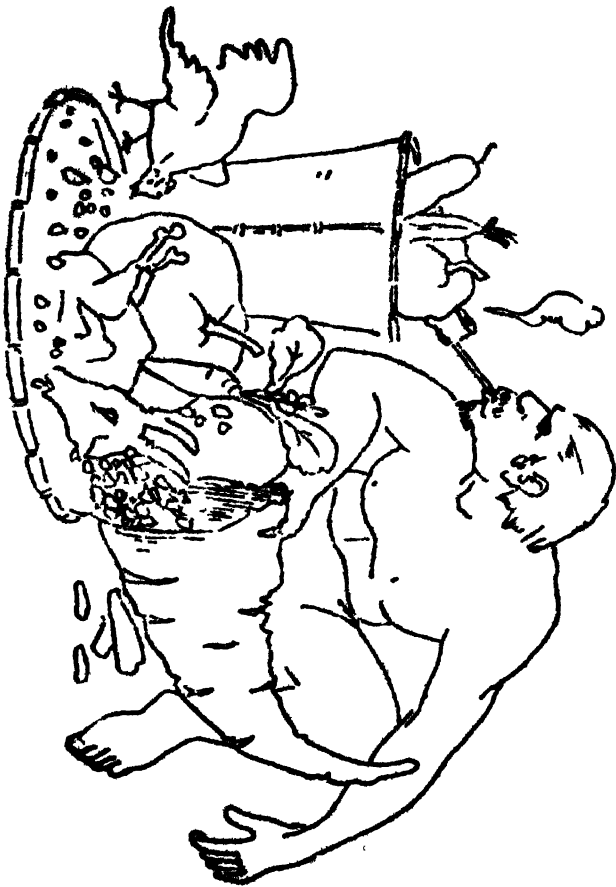
I thatzia te, i thiamzia te,

I ropuizia te.... sawi sawi s'ih.

Midang tan a ngaihnawm lo. A ninawm a, ngai-
awm tak a ni. Mahni infak leh sakhi ngalah
engmah a bet lo. (Mizo Thufing)

A TUL LO

Pa te tak leh derdep tak ni mah la, an rilru
mil zawnga i daw a, hriatthiamna neia an zai
ngai a, i enkawl zawngin sekibuhchhuak
i lo lo. I hlawhchham miah lo vang. I che fuh
and.

Sekibuhchhuak

PHENGPHLEPA KHUA A TLAI HMAIN

An thi tawh a, engmah an bre fō. Insiam tha thei an ni lo va, an lawm miah lo. An that phah hek lo.

An dam lain kan rel a, kan sawisel a. An ruang chungah kan fak leh lawi si thin. An dam laia fakna ni zawk hlah se zawng an lawm phawt ang. That pawh an thatpui ngei ang.

Mi fak-turin an thih hun ngak kher suh. An dam lai ngeia fak ching la, i fakna thu mawi takte chu ngaihnawm an ti em em ang a; an that phah ngei ang.

I thawhpuite chu in thawhho lai ngeiin fak rawh. In inthen dawna inthlahna in neih huna fak atan khok sub. Phengphehlepah khua a tlai hma ngeiin fakin chawimawi thin ang che.

NANGMA LAM INEN HMASA RAWH

An chhinchhiah bik che,

I chezia an thir,

I sawi apiang an ngaitla....

Napoleon-a chuan sipai tha lo an awm lo va, hruaitu tha lo crawchu an awm niin a sawi a. Plutarch-a pawhin hlawhtlinna hi thlahtutea in-
ghai niin a ngai. Nu leh pa leh hruaitute mawh-
thuhna hi a sang tak meuh a lo ni.

An thawmhnaw inbel te,

An inchei dan te,

An tawngkam chhuak te,

An hmel leh chezia zawng zawngin awmzia

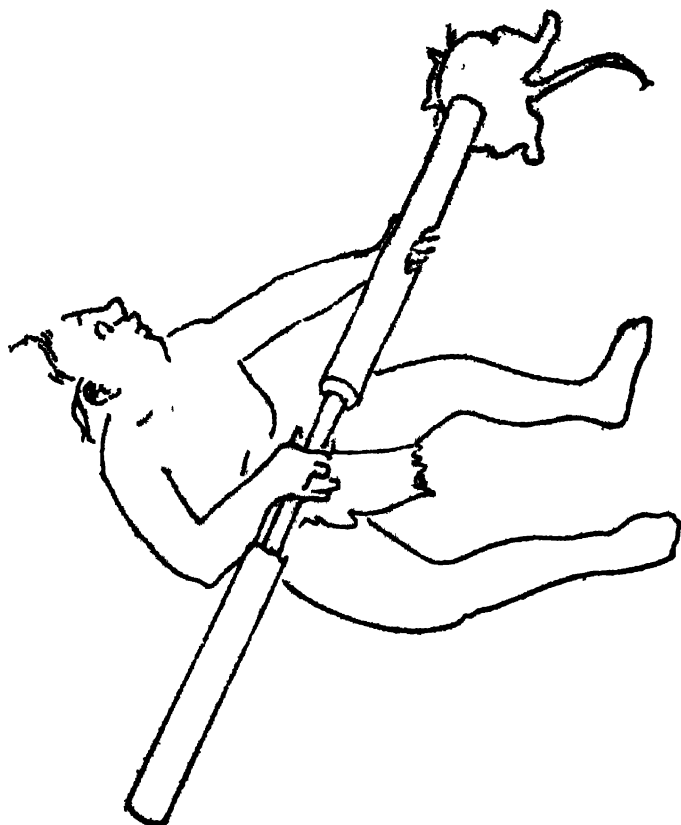
a nei a. Fimkhur a tuln nun, th ka dhtui a
ngai tak meuh a lo ni. Nangma lam inen hma-
sa thin ang che

Rinawm tura i duh chuan rinawm phawt mai
rawh. Hun vawng dik tura i beisei chuan
vawng dik rawh. Taima tura i duh chuan tai-
ma la. Neitu chan chang tura i beisei chuan
neitu enin en la, neitu chan pawh chan tir
rawh.

ZAWH DAWRA SUK NAWR ANG

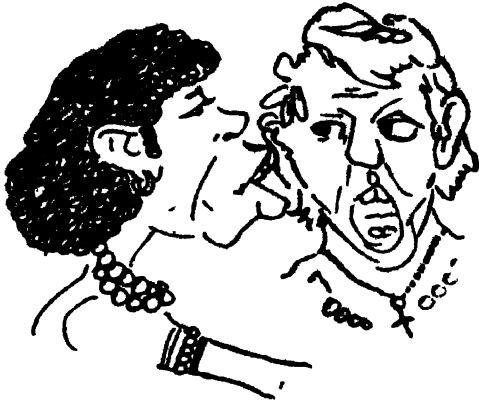
“a inhmeh hlawl lo”

Hlawhtlinna thuruk man tuma sum leh pai leh
dinhmun tha, hmingthanna leh ropuina kan khuk-
pui ruai mai hi zawh dawra suk tin ang mai a
lo ni. A inhmeh hlawl lo! Mahni nih ang taka
kan nih a, mi dawr dan kan thiam a, mite nena
kan inkar a fel chauh lob chuan hlawhtlinna
thuruk man theih a ni lo. Sumdawna hlawk
ber chu mi dawr dan thiam a ni.

NANGMA HNA A NI

Pampeli theih a mi lo. Midang hnena hlan
 ohnaw theih a mi hek lo. Nangma hna a ni a,
 nung sawr loh a awm theih loh. Chuvangin, mi
 hna a theih hi sumdawna hlawk ber a lo
 ni.

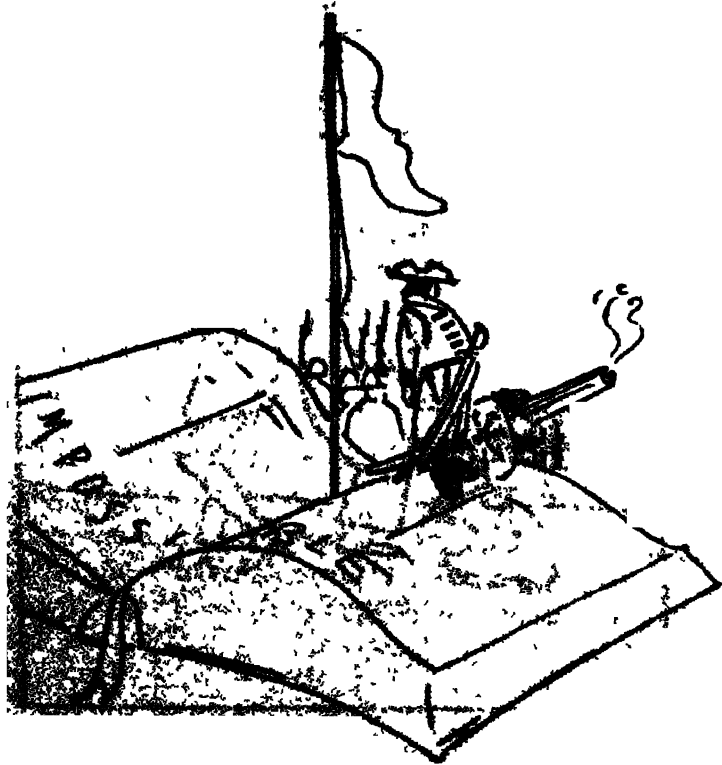
RAPTHLAK THEIHTAWP

Mi dawr-lova awm theih a ni lo. Churvangin,
 mite nena jingeh loh leh mite zinga nua dan-
 thiam loh hi a rapthlak a ni.

Mahnz zingz tui lo leh lungawin te,
 Mahn zingz lungawin lo leh mahn awm dana
 lungawin lote khayvel chu a rapthlak theihawp
 e ni. Lungawina khayvela mahn thei turin
 he lehkhawu hian a tanpu che a. I duh phawt
 chuan nangma thu a ni ta!

THEIH LOH

French dictionary chhah lutuk a hlauh vâng a ni lo. "Theih loh" tih thu hi a ngamawh a ni zawk. Chuvangin, Napoleon-a chuan, "Theih loh" tih thu hi French dictionary atanga paih bo daih a duh. Theih lova ngat chuan buana hman anmahni an inkherh tlu a, the h nga:hna hlawl a awm lo

Napoleon-a thu zawm chu tlawmah i la a ni mai thei. A tulna i hre lem lo pawh a ni mahna. Mahse

Columbus-a chuan tui-pua khawvel hel chhuah theih a inring tlat a. A hun laia miten 'theih loh' angin ngat mah se, a rin ang ngein a lo theih reng mai'

Edison-a ngaihdan zaa pakhat emaw lek chu hmanflak a ni a. Mahse, beidawng lovin a bei fat fat a, telephone leh electric eng hmuhchhuak-tu ropui a lo ni.

I ANPUI AN NI

Nangmah ang bawkin
 Fak an lawm a,
 Sawisel an hua
 Ngaihsak an phut a,
 Tel ve an duh
 Hmelhlum an ngaina a,
 Chawimawi an thlahlel.

SENSO A TLEM ZAWK

Khaw! tha leh hnathawktu tha chu ngaihthah
rual a ni lo. Hmanraw tha leh thawktu thiam
zawngin kori a tu tak meuh a ni. Mahse,

Khaw! tha te,

A in tha te,

Mi thiam chhawrte leh,

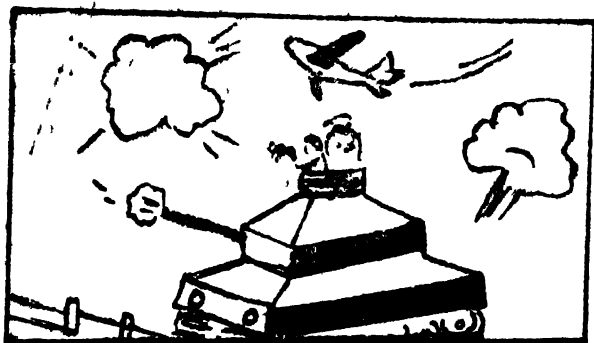
Hmanraw tha ngawt buarpui suh.

Lawmman pek ching la,

Hlawh pe tha rawh.

Be lungawi la,

Kawm hlim thin ang che.

Hmanrua ainn a thawktu ngaihsak zawk la,
 Ngaipawimawhin an thatna tur ngaihtuah
 rawh

Hmanraw tha ainn a hlu a, a hlawk zawk a,
 senso a tlem zawk bawk.

ENG THU NGE AN TAR

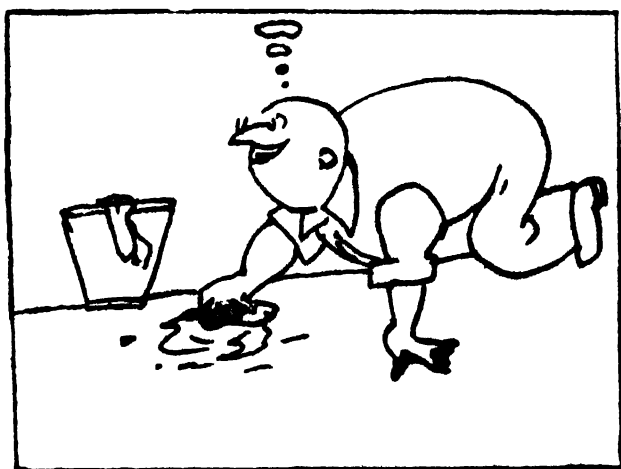
Khawtlang nun siam that duhin kawng kamah
 an tar a Khawlaia i len chang pawhin i chhiar
 thin awm e Mahse, he lehkha bu hi chuan thu-
 pek thar a pe thung dawn che a ni.

Piangsual lo hmusit suh
 Mi ang be chhawhchhi suh
 Eng mi pawh ni se, eng dinhmunna ding
 pawh ni se, biak pangngain be thin ang
 che Mi pangngai pawh hmusitin be
 nawmnah suh

A BILHA THO LO

Hlawhtin ngaihna a awm lo
Manganthlak thei tak a ni
Chets'al loh' rual a ni lo

Pa len leh pa tet lam a ni lo
Chak leh chak loh a ni hek lo
A bilha thawh loh vaig a ni zawk

Hlauthawng chung a thil tih chu a hlawh' hawm-
awm thin. Hruaituten hlauthawng chung a mi an
hruai chuan a hlawh' awm tak meuh mai. A bilha
tho lo zawng a fuh tak tak thei lo.

A NGAIHNAWM

A sawi thiam vang a ni lo va,
 A sawi ring pawh a ni hek lo.
 A sawi nawn chhen vang a ni lo va,
 Hawihhawm taka a sawi vingin a ngaihnawm.
 Ngaihthlak a nuam a, a hahdamthlak a ni.

Ka dik lo a ni mai thei
 Ka ti ta mai a, mahse...,
 Min lo hrethiam ja...

Hawihhawm tak leh zai dawh taka sawi te,
 Midang zai ngai taka thu sawite hi
 A ngaihnawm a, ngaihthlak a nuam thin

SEM SEM DAM DAM

Thusawi thiam hmingthang pawh ni la,
 I thusawi ngaihthlak chak hle pawh ni se,
 Midang hun kian lo khawpa sawi ching suh.

I thusawi chu ngaihnawm an ti a ni thei
 An ngaihthlak kham lo pawh a ni mai thei
 Mahse, an ngaihdan sawi ve turin hun
 kian rawh.

Inkawm khawmnaw hun hmang tam ber nih te,
 Midang hun k'an lova pumbilh mai te,
 An zai ngai lova palzut mai maute hi a fel lo.

"Sem sem dam dam,
 Ei bil thi thi" (Mizo thufing)

TAWNGKAM THAIN SIAL A MAN

Ka lawm e l dam em?
Khaw lamah nge?

Thumal pathum lek a ni Mahse, ngainep suh
Mi zawng zawngin kan ngaina a, kan that phah
Hlu tak a ni

“I lehkhahu thar, Bombay Inleng (Bombay
Fantasies) chu ka chhiar a. A thain a ngaih-
nawm hle mai. I hlawhtlinnaa ngann ka lawm-
pui hle che.....”

Bombay, Inleng ka siam zawh hlim hlawn, Upa C. Lalkunga lehkhaw chu a chung a mi ang khian ka hmu a. Phek tam a ni lo. Lehkhapuan te takah tlemtein a rawn ziaak a ni zawk. Mahse, ka lehkhathawn hmuh zinga mi tilawm ber pawl a ni. A ngaihnawm a, min tihlm a, ka lawm em em a ni.

"I lehkhaw ka chhiar a, tha ka ti tak tak a ni. Hmuh che ka chak tak tak a ni."

Hlawhtlinna thuruk bu ka siam zawh hnuin mi eng emaw zah chuan chibai min luk ve a. Ka lehkhaw fak in thiam tak in an chawimaw a. Kei chuan hmuh man awm ka ti a. Lawmawm ka ti a. Ka hlimin ka phur phah sawt nghe nghe a ni. Tha lehzuala ziaak ka chak phah a. An tawngkam tha chu ka theihngilh thei lo. Annahni pawh ka ngarnat phah. Ka thihlungah an fakna thu maw tak chu a riak tlat a, ka theihngilh thei lo.

Tawngkam tha ni a va hlu em! "Tawngkam thain sial a man," kan pi pute pawh in an lo ti reng a ni.

MIN NGAI DAM RAWH

Mahat in hach ti midang hnehna hmanraw lo leh ding a ni. Tawmna nua hi midang hnehna hmanraw tha tak a lo ni.

“Ka thiam loh a ni , min ngaidam rawh” tiin i
thiam lohna pawm la Hawihhawm taka ngaih-
dam i dil avangin ngaihsan i hlawh ang a, tluk
loh rim i nam ram ram mai ang

TAWNGKAM THA AIIN A NEP LO

chawniehchihin a hlawk

Khawhnan i len chuan mithi an nhalzia te, an
kharharzia te, an lunglen dan te,..... sawipui
rawh. An dam lai chanchin te, an dam loh dan
leh an borai tak dante sawipui la, tui takin
mittui nen an hrilh mawh mawh che ang a; an
harh hual thil ang. Tap chhuak, hawm hawm
pawh ni se, an rilrua an thil vei— an mangan-
na leh lungngaihna an leihbaw hawk hawk a lo
ni. A hlu tak zet mai. Tawngkam tha ainn a
nep lo. An rilrua an vei leh an lungkhamte
sawipui a i kawm hlim thiam chuan parthi awrh
fir ang i lo ni ang.

THILPEK AIIN A HLU ZAWK

'senso a tlem zawk bawk'

Miin hlawhtlinna an chana lawnpui tura an
sawm che chuan, thilpek ngawt buaipui suh.

Hlawhtling tura an beih dan te,

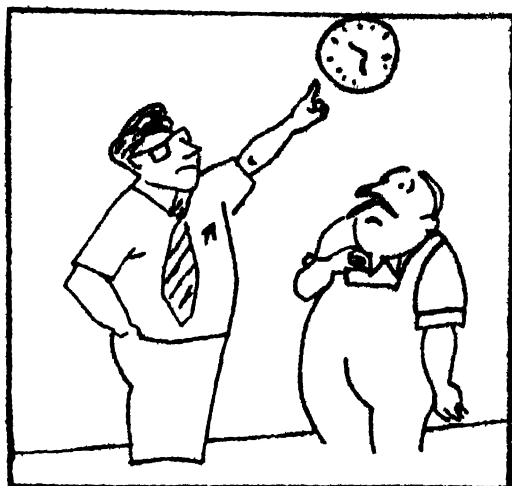
An harsatna tawh chi hrang hrang te,

Harsatna kara theitawp an chhuah dan te,

Hlawhtinna kawng bumboh tak chanchin te,

An thil thir dan leh an thil tawn chi hrang
hrangte sawipui la, i hlawhtling a ni der mai!
An rilrua hmanpui a, an dinhmun hriatsak a,
hriatthamna nena i kawm theih phawt zawngin
nen leh nei ni lem lovin sawm tak angin lang
mawm la, i ngathuabawm lo ve. Thilpek ainn
a tlem zawk a, senso lah a tlem zawk.

TAWNGTHEI SA BAWP

'a ruhkaw! mai a ni'

Thlakhlelh tur a ni lo Inhnial thiam hmingthang pawh i ni mai thei Hnial hrat tak pawh ni la, an rilru i hmin loh zawngin i hneh tak tak lo vang. Thnrimna leh inhriatthiam lohna thlenttu mai a ni

Mahni ngaihndan kan duh luat vang leh midangin kan ngaihndan angin ngai se kan tih vang maia thnrim, hmai sen tawn tawn khawpa inhnial thin kan lo ni. Ngaihndan a inang vek seng lo. Mahse, hlim tlang tak leh inngeih dial dialin kan khawsa thei tho mai.

I ngaihdan chu fingin tha pawh ni se, mi pakhat ngaihdan mar a ni. Thluak tam nge nge zawng a fing thin. Mite ngaihdan chhawr tangkai thiam apiang an fing a, an ngaihsanawm. I ngaihdan i ngaipawimawh ang bawkin mi ngaihdan ngaipawimawhin zah thiam rawh. Eng tizia nge tawngthei sa bawp man khawp hiala i ngaihdan i buaipui chham? Tih emah chuan—

I ngaihdana piang khawchhuak pawh i ni hlei nem.

I ngaihdan ang pawhin i nung hek lo.

I ngaihdana thi tur lah i ni hek lo.

I ngaihdan angin lei leh van pawh siam a ni lo.

I ngaihdan lah a tha ber hek lo.

INNGAIHSAK A HLU

Mi zawng zawngin ngaihsak leh ngaihpawimawh kan thlahlel vek.

Sum tam tak aiin duhsakna hi a thlanawm zawk. "Eng nge i an?" tih hi dam lo tan chuan harhna sawng sawng a tling thei. Damdawing dam lova kan awmin thilpek kan beisei lem lo. Thian thate leh lainate hmuh erawh chu kan thlahlel thin.

NGAIA NEIH VEK A LO NI

Zan' tina kan mu thin pawh hi ngaia neih a lo ni.

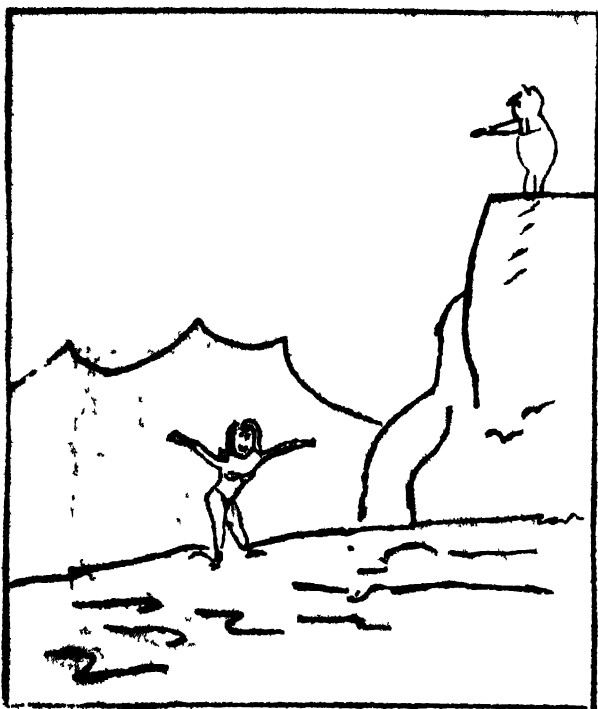
Mi sawisel te, mi rel te,
zahmawh sawi te, fiamthu thawh te.....
pawh hi ngaia neih vek a lo ni

Zu in te, mei zuk te,
sahdah hmuam te, tuibur hmuam te.....
pawh hi ngaia neih vek a lo ni.

NGAIHVEN LA, CHIK NGUN RAWH

An sual vang a ni lo va, an tisuai pahl hlauh a ni. Anmahni ni lovin an thil tihsual zawk kha ngaimawh tur a ni. Mi sual bera kan ngaih pawhin thatna an nei a, mi tha bera kan ngaih

pawhin sualna an nei. Mahni duhthu renga sual an awm ngai em ni? Indema inhau tur kan lo ni lo. Thil tha lo leh dik lo erawh chu ngaimawha huat tur a ni.

HMING MAWLH HI

Hriat a har kan ti tlang theuh mai Midang kan ngaihsak loh a, kan ngaihpawimawh lohzia lanna tha tak a ni. Duh berte hming theih-nghilh i hre ngai em?

French Emperor, Napoleon III chuan lehkhahu pakhatah mi hming a chhinchhihah thin a, an hmingin a ko thei nghal zel a ni Mi hming a hriat theih em avangin ngaihsan a hlawh a, an ngaih ro, ui phah tak meuh a ni

French Emperor phei zawng i ni miah lo vang Napoleon III pawh i ni bawh hek lo vang. French Emperor, Napoleon III angin mi hming i chhinchhihah thei a, i hre thei a ni.

Hming ngeia min ko thei chu kan ngaina sam a, a hlu tak meuh mai Inmawl biakte hi mi-mawlte thawmhnaw chul thei lo a lo ni

DUHTHUSAMAH SAM LUAT A AWM LO

Harsatna sutkian tum hi thil atthlak mai a lo ni. Harsatna nei lo reng kan awm lo Harsatna hi sutkian sen rual a ni hek lo Harsatna kara awmdan thiam apiang an nihlawh a, an ding-chhuak thin

LA RUNTHLAK LOTUK DUH' SUH

Harsatna nei lo kan awm lo. Kan harsatna a inang lo mai a ni. Chatuan thil nen khaikhin la, eng harsatna pawh lak runthlak tham a lo ni lo.

A CHHE LAI NE LOVIN A THA LAI

Harsatna leh buaina avanga intihlungngaih ai chuan a thalai ngaihtuaha inhnem thiam hi a hma zawk. Mi thenkhat chuan an harsatna ngawt an ruihpui a, an ohhiat phah thin. An tih sual leh an tih dik loh an ngamawh em em a, insiam that tumna reng nei lovin an chhiat zual phah thin.

Mahse, nang zawng kawng tha a in her chhuah leh beisei la, i tih sual a, i tih dik loh pawhin i tum mawh ngaihsak rawh. I tum, i kova innghat chu tpuitling turm fimkhur lak leh insiamthat tulnaa insiam that tumna neim hma lam pan zel ang che.

Mi dang tlin lohna leh dik lohna lai hmuhsaka sawinel ai chuan an thatna leh dikna faka chawimawi hi a hlu. A chhe lai ni lovin a tha lai ngai pawmawh fo thin ang che.

THURUK

Zep tlat rawh Mi tinn mi klanga sawi duh loh thuruk kan nei a Chhungkaw thuruk a awm a, pawl thuruk a awm thin.

Committee-a i tel ve chuan sawi chhuah loh tur chu sawi miah suh Sawi chhuah tur pawh sawi-tu tur bik an awm chuan an sawi hma chu thup tlat ang che

INLENG

Inleng i neihin kawm hman lo khawpin an ci tur buaipuin phih sek suh Ei tur leh in tura lo leng an ni lo Kawm la, in hlin tlang phawt

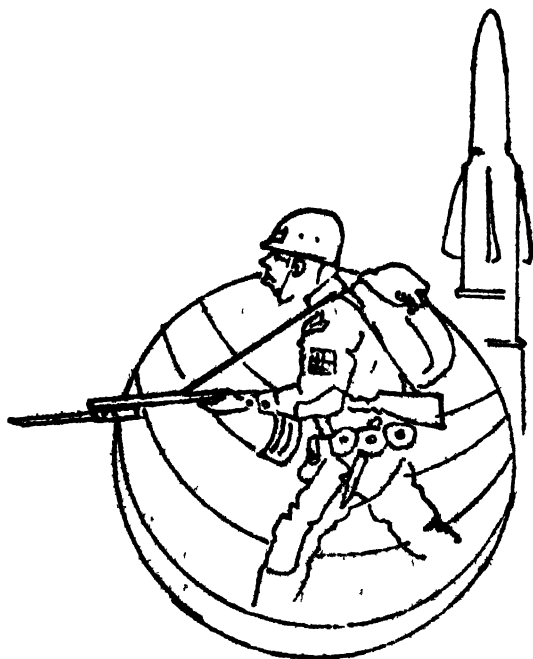
ENGTIA NGAIHSAK TUR NGE

A khuavangchhinchhih te, a lu khuih dan te, a thawmhnaw hak te, a tam mai Fakin lawnthu hrilh thin la An chanchin zawtin ngaihsak la. "Eng nge in an?" ti ngawt pawh hi a hlu tham em em a ni Anmahni leh an chanchin tuipuin sawipui la, an duhzawng leh an tuizawng i sawipui phawt zawngin an lawm ngei ang

Nangma chanchin sawi lovin zawhna pe tam la, an chanchin sawipui ching rawh

A TLO LO

Tharum thawha inawp beh hi a tlo lo. British sawrkar chu ni tla seng lova rorel thin an ni a. Mahse, tunah chuan a lungualpui ram tlemte chauh lo chu khawvelah ram a nei tawh lo. Napoleon-a leh Hitler-a chuan tharum thawhin Europe khawmualpui an hneh lak duai duai a. Mahse, an ram lakte chu rei loteah an chan a, an tlukchhiat phah hial a ni.

Juda hnam chu khawvel sawrkar ropui tak takten

kum za tam an pawt phar an pawt phar a.
 Mahse, chung ram ropui takte chu tunah hian
 khawiah nge an awm? Juda hnam erawh chu
 an inzawmkhawm a, sawrkar ropui tak mai an
 din leh ta!

An rilru leh an thnlung i hneh tel loh chuan
 tharum thawha inhnah hi a tlo lo. Hlmthla ang
 lek a ni a, mual an ham leh mai thin

NGAIH AIIN A PAWI

“Dam takin awm la, ka kal tang e,
 Kan tuanna tlang a dang lunglen a na e.
 Luaithi nul chung zela mual ham chu”

Ngenna leh sawmna hnaw! pawh hi tuar thiam
 'a har' thei em em. Thilpek leh duhsakna hnaw!
 phei chu a paw! lehzu! Hmangaihna leh duh-
 sakna.....hnaw! tluka na awm tak maw? Ngaih-
 ain a paw!

"Tu tawnah puan ang i hlui dawn nge,
 Sen sir siar parte;
 Tap ruaiin rairah mi lo siam le"

NGAIHDAN THLAK HREH SUH

I thiltih laiah chuan tha nasa tak sengin sum
 tam tak seng mah la, engmahlo a n'h dawn
 phawt chuan "Ka ti laklawh" tun chhuanlam
 siam duh suh. Tawp hmiah mai rawh. A aia
 tha i hriat chuan i ngaihdan hmasa thlak hreh
 suh.

Ngaihdan thar a awmin ngaihen la, a that phawt
 chuan i ngaihdan hmasa thlak hreh suh. I
 NGAIHDAN SAWHSAWN LA, KHAWVEL
 THARAH I CHENG A-NI MAI.

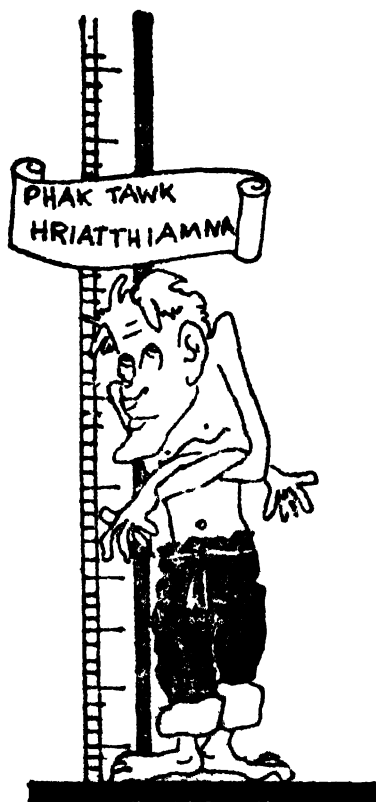
BEISEINA BEISEIAWM

Hawihhawm lo hrim hrim piang khawchhuak
 an awm a,

Suaksual ve hrim hrim an awm.

Lawn hachang hre map lo an awm a,

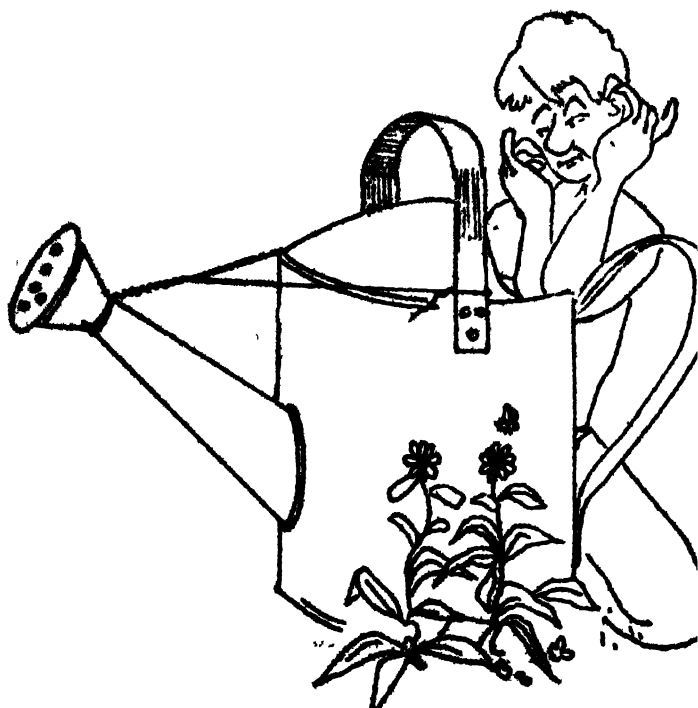
Piang herh ve hrim hrim an awm.

Mahse, an nihna b'aipui lem suh. A hahthlak thlawn mai a ni. Tangkai lah a tangkai na hek lo. An nih ang angin pawm mai la, an tangkai-na leh hmantlakna kawng dap mai rawh. I hmanrua chu i hmanrua an ni. I chhawr tangkai thjam dan azira tangkai an ni e.

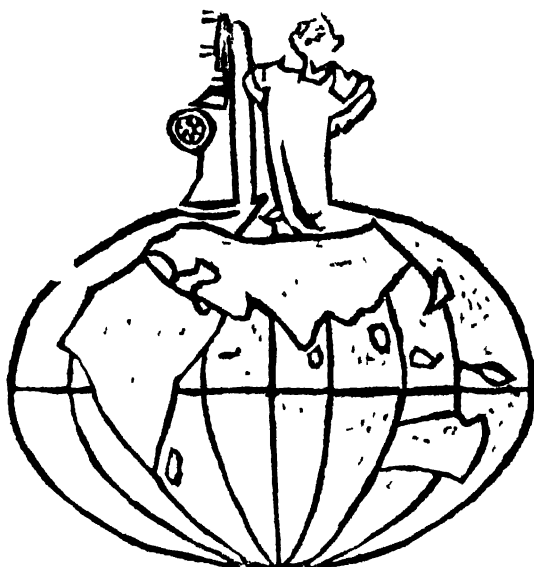
NGAWI MAI RAWH

Sawi tur tha leh tangkar i hriat loh chuan ngawi

LALA CHENNA KHAWVEL

Lala hi a nep lo. A chenna khawvelah chuan
a repuin a pawimawh ber. Nangmah ang ma

ngaihsak thlahlel a ni a. Hmangaihtu leh duhsakti pawh a mamawh em em mai.

A ngawih mai mai pawhin sawi tur a hriat loh vang emaw a sawi ngam loh vang emaw a ni lo thei tho mai Sawi tula ngai lovin ngaihtha tak-in a ngawi a ni mai thei.

En tha mang lova a biak che pawhin a chapo vang a ni lo mai thei Mi hmat eng en tha ngam lo khawpa zakzum a nih zawngin lainatawm tak a ni A hlim vang ni miah lovin zah thup nan a nui thei a, a dinhmun hre lova ngaihdan atthlak tak sam pumpeih hi finthlak tak a ni.

AN RILRU A NA MIAH LO VANG

1. A tir phatah an thiltih dan chungchang i hrilh tur thu sawi la,
2. Sawisel nghal mai rawh.
3. An tih sual hrilh la—behbawm awm lovin.
4. Pawi i tizzia hrilh rawh.
5. Ngawi rangin pawi i tizzia cau chetziain lantir rawh.
6. Chibai bucin emaw anmahni khawihin emaw an lam tang ni tih lantir rawh.
7. Aamahni i hlut dan kha hriat nawntir leh rawh.
8. Anmahni i duhzia lan tirin an thil tih sual haw mai i ni tih lantir rawh.
9. I sawisel zawhah lehpek awm lovin zo hmiah ang che.

FAK LAWM LO AWM MAW

1. A tir phatah an thiltih chungchang i hrilh tur thu sawi la,
2. Fak nghal mai rawh.
3. An thil tha tih kha hrilh rawh—behbawm awm lovin.
4. An thil tha tih i lawmzia te, a tangkaizis leh in chhawr tlan dan hrilh rawh.

5. Sawi zawm hmaw ngawi deuh dat la, i lawmzia chu ngawi rengin lantir rawh
- 6 Thil tha ti zel turin fuh ang che
- 7 Chibai bakin emaw anmahni khawihin emaw an thil tha tih a lawmthu sawi rawh.
- 8 Mi i fak emaw i sawisel emaw an mizia leh anmahni sawi kai suh. Thil tha chawimawin thil tha lo ngaimawh zawk ang che

ENG THU NGE AN SAWI

Mi tha ka chawimaw a, mi sual ka hrem a Mipuin sual that lohzia leh that manhlazia an hria a, an lo tha ta mai a ni Mipui enkawl turin mi fang ka thlang chhuak a Mi zawng zawng thil hrethiam tura zirtir theih ni lo mah se, zuitu tha ni tur chuan buatsah theih an ni Mi tha leh fang an zui chuan an hlim thin

Confucius

Mi zawng zawng ngainat hi a tha lo Mi thate ngainat a tha a, mi sualte huat hlawh a tha bawh Sualna chu thatnaa thungruh tur a ni lo Thatna chu thatnaa thungruh tur a ni a, sualna chu diknaa thungruh tur a ni

Confucius

Rinna chungchangah tumah an intilui thei lo. Thupek in emaw tharum thawhin emaw an intilui tur a ni hek lo.

Martin Luther

Ka thante chungah ka thintim a,
 Ka thintim thu ka hrilh a;
 Ka veng huai mai.
 Ka hnelmate ka hua a,
 Ka huat thu ka hrilh lo va;
 Ka haw tulh tulh a ni.

William Blake

Ka chungah thate chungah ka tha a; ka laka sual-
 te chungah ka tha a. Tichuan, engkim mai hi
 a tha a ni.

Lao—Tze

Tzu-kung Mhrring tih tur zawng zawng kha-
 khawmna thu pakhat chauh a awm
 em?

Confucius : Inthianthatna hi a ni awm e. I chungah
 an tiha : duh tur ang bawkin mi
 chungah pawh ti ve rawh.

VANAPA PHILOSOPHY

Tuhma chuan tlawmnga ha inel a na em em
 thin a. Thal chhung hian an ramchhuak ber
 a. Ap ramchhuahna lamah chuan zing thawh
 hma te, zing mei chhem te, eirawngbawl leh
 haw hawh tui apiang mai hi a ti hmasa ber mh
 an tam a. Hlauhawmah leh hrehawm h pawh
 mi zawng zawngin tlawmngai. Ber ahi tamin
 thuhawmah chhuah vek a ni ber maf.

Vanhnuaiana khaw tlangval tihmawh, luhlul leh pawisak nei lo erawh chu tlangvalho ngaimawh khawp a ni thung Mi ramchhuak a zui taima em em a. Tlawmngaiha inel a nat tehlul nen, tukthuan ei hun thlengin a mu a, an kaihthawh pawhin hreh tak chingin a tho ve hram thin a

Tlangval thenkhat pheh chuan tui an tihbuak luh fo va. Mahse, a muhl der a, a ngaimawh duh der lo Pasaltha leh u; aho pawhin mak an tih khawp hialin a khawsa lui tlat a Zawlbuka tlangvalho ti ti pui ber pawh "Vanapa'n (Thangzachhinga) a siam tha thei ang em?" tih hi a ni ta h a l a. A thenin "A siam tha thei ang" an ti a, thenkhatin "A thei lo vang' an ti bawh a.

Vanapa'n Zawlbuka tlangvalho ti ti a hriat chuan tlangval awm tha duh lo chu mi huaisen tak, a tha zawnga a kal pheh chuan khawilanga mi hming tha, Sumdeng zu kham khawp hial a nih ngei a ring a Ram chhuahpu dan a nguhtuah a, a hriat phakah, "Khaw nge sa kan rawp tawh a lawm, chufram lamah ramsa hnu a tha a n'a.. ..." tin ramchhuah a rawt ta a

A beisei ang ngein tlangval awm tha duh lo pawh chu an ramchhuahnaah chuan a tel ve a Zan khat an riak ta a, a tuk zingah chuan a tih fo thin angin tlangval awm tha duh lo chu chu / ei hun thlengin a mu a. Tlangval thenkhat chuan tui an tihbuak luh a, tawngkam mawi lo

tak tak an hmang a. Ani lah chu a muhil der tlat, a ngaimawh duh der lo mai a.

"Nang lah hi ramchhuahna apiangah i kal ve ziah a, chaw ei dawn a mangin kaihthawh i ngai ziah mai... ." tiin an chhir tho va, "E, chaw ei a hun tawh a ni maw," tiin zawi muangin a tho duh lek fang a. Tlangvalhovin chaltlai tak taka an sawisel bakah upate zinga thenkhat pawhin an kamkhat ta hial a.

Vanapa chuan a lo ngaithla kar a. Eng emaw hnu chuan "Em ema che u. Chuti em emin mihring inzah loh ngai em ni? Vanhnuailiana khuaah hian thu kal lain leh haw lam hre phain ka awm ve a. Engti dana chuti em ema hmu-sit nge maw in nih le? Tih emah chuan pasal-tha chet a la hun hlei nem. . sai ram kan thleng ang a, in hria ang," a ti ban ta charh mai a.

Sang khaw upa f'ing ber leh zahawm berin amah chbana "Sai ram kan thleng ang a, in hria ang" a tih chu a chhinchhiah kar mai a. A beisei ang ngeia tihhlawhtlin a tum ta a.

Sai ram an thlen tak hnu chuan zanah an buk chu keipuiin a kal hual a. Tlangvalho chuan an silar leh an fei an chuh sang sang a. Keipui lah chu a eng laiah a kal duh der lo mai a.

Tlangval awm tha duh lo erawh chu a muhil der a. A thiante mu ngam lo, rei fe mai an buai lah lai hnu chuan "Enga ti nge in din huang?"

tiin a zawt a A thiante chuan thil awmzia chu
 an hrilh thui a Zaw muangin a tho va, thing-
 thu bung a la lawk a, keipui helna aia hlaah
 chuan an buk chu a hel ta pap pap mai a. Kei-
 pui pawh chu a tlan to ta a Tlangvalho chuan,
 "E hev, Tlangzachunga sawi ang a ni tak tak"
 an ti rilru a, an zah tan hle mai a

A tukah chuan an upa pakhatin sai chal a hliam
 a Maupui hmunah a ri rum rum ta mai a Hla
 deuh atangin an kap a, an kap thlu thei der lo
 mai a. Chawhma zet an beih hnu chuan an
 beadawng rilru hle mai a Tlangval awm tha
 duh lo chu a che leh ta Pasaltha pakhat si-
 lai a pawhthlaksak a, sai hliam chu a pan phei
 ta a, a khel behehhanin hmun leh hmunah a
 kap let ta tawp mai a.

A hma lawka amah hmusittute chuan mak an
 ti em em a An zalin an chung en ta der mai
 Hun a kal zel a, Vanhntailana khuaa Sumdeng
 zu kham khawpa tlangval huaisen a ni ta hial
 a ni

Vanapa fin chungchuanna chu mi chhiatna sawi-
 in a hmusit ngai lo va An thaina leh an tang-
 kaina hmuhsakin thiam tkin a dawm karg
 tu ng thin

Hauh ainn fak a manhla a,

Hmuhsit ainn ringam a hlu a,

Diriam ainn anmahni tanpui a tangkai zawk

Keipui an sahhual tum pawhin Vanapa chuan

ohawimawi a phu tak meuh a ni. Keipui chu a laiah a rum ngul ngul a. An nawr chhuah chuan a nawr chhuaktu emaw, khan tha laia mite emaw, pakhata pakhat chuan a thih phah ngei a rinawm. "Huallutin nawr a hun dawn ta: Chawngduman a ngawizawn leh hmun dang en-fiah teh se," an ti a.

A ngawizawn laia mite chu thingkungah an lo lawn phiar mai a. "Mai mai sa hual fuh ta cheng a, eng tizaa thinglera in lawn zawh vek ni. Heti mai maia awm ai chuan hawng vek ula, in ina hmeichheho hmaram feng vek rawh u," tiin thinrim em em maiin a hau ta phiar phiar mai a. "Lo chhuk thla thuai rawh u. Ka vit thla mai tur che u hia .." tiin a hrawk khur khur a. Tlangvalho lah chuan a vih mai an hiau va, an lawn sang sauh sauh va.

Upabovin, "Eng nge a an?" an tih chuan Chawngduma chuan, "Kan chhuah sa. A ngawizawna mite thing lerah an lawn fai vek alawm. Huallutin nawr mah ila, a chhuak ngei ngei ang. I haw mai ang u," tiin a rawt ta thlawt a.

Upaho chuan, "Sa huala hual fuh ta cheng a, chu ti ngawt chu a va ho awm em?" an ti a. Haw ngawt ai zawngin Thangzachhinga'n va kan kual leh phawt teh se," an ti a.

Vanapa chuan tlangvalho thingkunga awm a. "Ka va han lawm tehful em! He-lai kan tha ka tlangval chhuanvawte in awm

hlauh chu Helalah hi chuan lo chhuak teh se, a chak bik lo tawp ang maw le," a ti a. "Khai le, val tha chet a hun ta. Lo chhuk rawh u A chak bik tawp lo vang," a tih meuh chuan an zuang thla phak phak mai a

Darbu nen an luhchhuak ta a Keipui zuang chhuak chu mi pathum lain an lo thil a, an inpui thui a, an that ta a

Vanapa hian an thin lohna sawm a hau ngai lo A fak phawt a, thu pe lovin a sawm thung thin. Vanapa hi huaisenah lo pawh entawntlak tak a lo ni

"Sumdawnna hlawk ber hi lehkhabu tha tak tak zulzuia buatsaih a ni a Leikhabu thenkhata mi, a ngalngana dah pawh a awm nghe nghe thu-rawn tha neite thahnemngaihna lawm taka dawn-sawn a ni ang."

X-O-X-O-X

DATE LABEL[illegible]

By the same author

1. *Lalberta Lalber ? (Lalzahabar)*
Uanawia leh a pawlte.
2. *Lalpa kakhran thar, Khuangtuaha*
pawl. Chana pawl.
3. *Lekhuo hrang hrang lo pian chhuah dan.*
4. *Shawhlinna thuruk*
5. *Bombay Inteng (Bombay Fantasies)*
6. *Nawpang enkawl dan,*